

Ο ΜΟΥΣΑΦΙΡΗΣ

« Ἀξαφνα, στὸν ὕπνο μου μέσα, μὲ φάνηκε πὼς τὸ βολόγι μου σπάνει. Δὲν τᾶκουγα πιὰ. Εὐπνησα τὴν ἰδέα στιγμῆ κι ἄρχισα ἀμέσως νὰ μετρῶ. Μετροῦσα καὶ στέκουμουν καὶ δὲν τολμοῦσα. Εἶ-

Θά πάρω χαρτί νὰ τὰ σημειώσω. Στάσου ἂν διοῦμε.

Ἡ ἀδερφή μου. Ὁ ἄντρας της· δυό. Τὰ τρία τους τὰ παιδιὰ· πέντε. Ὁ παππούς· ἕξι. Ἡ μη-

ΨΥΧΑΡΗΣ

ταν ἡ ὥρα μιὰ τὸ πρωί. Ἐκεῖ ποῦ κοιμοῦμουν ψυχα, δὲν ξέρω πὼς, μὲ κατέβηκε μιὰ ὑποψία. Ὀρμητικὰ, σὰν τᾶστροπελέκι. Καὶ τώρα, μὲ τὰ μάτια ἀνοιχτά, πολεμοῦσα καὶ δὲν μποροῦσα νὰ τελειώσω τὸ λογαριασμὸ μου.

τέρτα· ἑφτά. Ὁ θεὸς κ' ἡ θειά· ἑννιά. Τὰ ξαδέρ-φια μας· ἑντεκα. Ἐγώ· δώδεκα.

Κ' οἱ δούλοι κοιμοῦνται στᾶλλο τὸ σπίτι.

Εἶναι κι ἀφτός ὁ καταραμένος. Ὁ μουσαφίρης. Τοῦ πατέρα ὁ φίλος. Τὴν ἀνοιξη, κάθε χρόνο,

πρέπει νάρθη στην έξοχή, να μᾶς κάμη βίζιτα.

Δώδεκα.

Καθίσαμε τὸ λοιπὸ στὸ τραπέζι δεκατρεῖς.

Θὰ κοιμηθούμε δεκατρεῖς ὅλη τὴ νύχτα.

Ὅχι! Δὲ γίνεται. Εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνη.

Δὲν μπορεί νὰ ζυπνήσουμε δεκατρεῖς.

Θὰ ζυπνήσουμε δώδεκα.

Ποῖος ἄραγες, ποῖος εἶναι ποῦ δὲ θὰ ζυπνήση μὲ τοὺς ἄλλους;

Ποῖος: Ἐγὼ ποῦ τὸ συλλογίστηκα. Εἶναι ἀλήθεια ποῦ θὰ πεθάνω; Προτοῦ φέξῃ;

Τί νὰ κάμω; τί νὰ κάμω, γιὰ νὰ γλυτώσω;

Ὁ ἴδιος ἀφτός ὁ καταραμένος ποῦ ἤρθε καὶ πέρσι.

Ἠσύχασα! Ὁ φόβος μου δὲν εἶχε τὸν τόπο του. Τίποτε δὲ θὰ μὲ τύχη. Νὰ ποῦ ἤρθε καὶ πέρσι καὶ δὲν ἔπαθε τίποτε κανεῖς.

Πέρσι; Θυμοῦμαι. Φρίκη μὲ πιάνει.

Ναί, πέρσι, τὴν ἀνοιξη, σωστός ἕνας χρόνος, εἶταν πάλι ἀφτός ἐδῶ.

Εἶταν πάλι μουσαφίρης.

Στάσου! στάσου! Ἄχ! τί τρομάρα! Σὰ νὰ φώναζε ἡ καρδιά μου φοβερά.

Λογάριασε, πρόσεγε μὴν κάμης λάθος. Πέρσι, τὴν ἴδια νύχτα, κοιμηθήκαμε δεκατρεῖς πέρσι, τὴν ἴδια μέρα δεκατρεῖς καθίσαμε στὸ τραπέζι.

Δὲν πῶς πρέπει ὁ χρόνος νὰ σωθῇ, γιὰ νὰ γίνη τὸ κακό.

Ἄχ! γιατί ὁ πατέρας νὰ πεθάνη; Νὰ ζοῦσε, θὰ εἴμαστε δεκατέσσερις. Πρόπερσι πέθανε μὲγάλωσαν τὰ παιδιὰ καὶ μᾶς τᾶβαλαν πιά κι ἀφτὰ στὸ τραπέζι μαζί μας. Ἔτσι θέλησε ὁ παππούς.

Ἔτσι τὸ θέλησε ἡ κακὴ μου ἡ τύχη!

Ἡ μητέρα μὲ τὸλεγε πέρσι. Εἶχε δίκιο. Ὅχι! δὲν τὴν ἄκουσα. Νὰ μὴν καθίσουμε στὸ τραπέζι δεκατρεῖς. Δὲν τὴν ἄκουγα καὶ γελοῦσα. Δὲν ἄφρησα νὰ βγοῦν τὰ παιδιὰ.

Μιά φορὰ νὰ πέση πουθενὰ ὁ θάνατος, πέφτει πέφτει κι ἀνασασμὸ δὲν ἔχει.

Ἐνα χρόνο, ἕναν ἀλάκερο χρόνο, ἔκαμε ὁ Χάρως βίγλα τριγύρω στὸ σπίτι καὶ τώρα ἐμένα ἄρπάξῃ.

Μή! Μή!

Πότε φέγγει; Στις πέντε.

Στις πέντε, πεθαμμένος. Τέλειωσε, πάει! Νὰ μὴ φέξῃ, γιὰ τὸνομα τοῦ θεοῦ! Ἄς μπορούσε τὸν λάχιστο νὰ φέξῃ μιὰ ὥρα πιὸ ἀργά! νὰ ξεγινιάση τὸ Χάρως.

Τί εἶναι ποῦ τρέχει; Κάτι κρότους ἀκούω. Ὁ κρότος μεγαλώνει. Μὲ τρομάζει.

Κατάλαβα τί εἶναι. Τίποτε δὲν εἶναι. Τοῦ παπποῦ ἡ ἀναπνοή, στὴν κάμερὴ πλάγι, ποῦ κοιμάται.

Βαρεῖά, βαρεῖά παίρνει τὴν ἀναπνοή του. Δυσκολέβεται νὰ τὴν πάρῃ. Τί καρδιοχτύπια εἶναι τοῦτα; Τάκούω ἴσια μὲ δῶ.

Ἄχ! καὶ πῶς νὰ μὴν τὸ συλλογιστῶ ἀμέσως; Ἐνενηντα δύο χρονῶ γέρος. Ἐκεῖνος θὰ πεθάνη.

Ἦθε ἡ ὥρα του. Ἦθε! ἤρθε. Καὶ πάει ὁ γέρος.

Εἶδες πῶς χωράτεθε, πῶς ἔπαιζε κάτω στὸ τραπέζι μαζί μας; Ὁ Χάρως πίσω του στεκότανε καὶ στραβοκοιτάζει. Θὰ παλέψῃ ὁ γέρος εἶναι σὰν τὸ σίδερο. Μὰ τί θέλεις πιά;

Σώπασε τὸ καρδιοχτύπι. Τί; Κι ὄλας; Νὰ ποῦ ξαναρχίζει. Τί καρδιοχτύπι τρομερό. Σηκώνεται, περπατεῖ, τρέχει τρέχει τὸ καρδιοχτύπι, μπαίνει στὴν κάμερὴ μου, στὰ σεντόνια μου μέσα, στὸ ποκάμισό μου, στὸ στήθος μου μπήκε.

Δὲν εἶταν τοῦ παπποῦ τὸ καρδιοχτύπι. Εἶταν τὸ δικό μου — καὶ τώρα τάκούω.

Μεγαλώνει, μεγαλώνει ὥρα τὴν ὥρα.

Ξέρω πιά ποῦ θὰ πεθάνω, Θεοράνερα τὸ βλέπω. Θὰ πεθάνω μόνο καὶ μόνο γιατί φοβοῦμαι πῶς θὰ πεθάνω.

Ὁ καταραμένος ὁ μουσαφίρης! Ἐκεῖνος ὄλα τὰ φταίει.

Γίνεται τέτοιο πράμα; Ἐγὼ, ἐγὼ νὰ φοβοῦμαι; Ἐγὼ νὰ τρέμω; Ἐγὼ νὰ πιστέθω σ' ἀφτὰ καὶ νὰ πεθάνω ποῦ τὰ πιστέθω; Δὲ γίνεται. Νὰ συλλογιστῶ, νάρθη στὸ νοῦ μου. Δὲν μπορῶ. Εἶναι ἀλήθεια ποῦ δὲν μπορῶ; Καὶ γιατί, γιατί;

Τί ἀνεξήγητο ποῦ εἶναι! Διάβασε, σπουδάσε στὰ βιβλία, δυνάμωσε τὰ μυαλά σου ὑστερα νὰ ποῦ κατάντησες ἀκούς τέτοια παραμύθια! Καὶ ποῖος ἀφτός; Ἐγὼ ποῦ καὶ θρησκός δὲν εἶμαι, δὲν εἶμαι διόλου.

ἴσια ἴσια γιὰ τοῦτο. Εἶμαι τώρα μόνος καὶ φοβοῦμαι.

Μόνος, ὀλομόναχος. Ὁ κόσμος καὶ γῶ. Τίποτις ἄλλο. Στὸν οὐρανὸ κανέννας!

Καὶ τί ἔχει νὰ πῇ; Ἄς εἶναι στὸν οὐρανὸ ἡ ἄς μὴν εἶναι, ὅπως κι ἂν τὸ πάρῃς, ἡ ἔτσι ἡ ἄλλως, ἡ ἰδέα μου μπορεί πάντα νὰ εἶναι μπόσιμη. Καὶ δὲν τὸ βλέπω πῶς εἶναι παραμύθια; Φτάνει πιά.

Πρέπει νὰ φανῶ ἄντρας. Τί; δὲν τὸ κατῶρθωσα ἀκόμη νὰ τὰ ξεφορτωθῶ, νὰ τὰ ζετινιάξω ἀφτὰ τὰ παιδικήσια ποῦ εἶναι ντροπή;

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς...

Μ' ἔμαθε ἡ μάνα μου νὰ τὸ λέω. Ἄς τὸ πῶ καὶ τώρα, νὰ μὲ σώσῃ τί πειράζει; Ὅχι! δὲν ἔχει δύναμη νὰ μὲ σώσῃ, ἀφοῦ δὲν πιστέθω. Τέλειωσε! Θὰ πεθάνω.

Νὰ ποῦ κάτι νόημα ἔχουν κι ἀφτὰ τὰ παραμύθια. Πῆς τα ἀνόητα ὅσο θέλεις σὲ κυνηγοῦν ὅπου πᾶς, σὲ παραχαλίζουσε, σοῦ βάζουν ἄνω κάτω τὸ κεφάλι καὶ γίνεται τότες τὸ κακό. Νομίζεις πῶς κάτι θὰ τύχη, καὶ τυχαίνει, γιατί τὸ νομίζεις.

Τρεῖς ἡμῖσι.

Χτύπα, χτύπα, καρδιά μου, καὶ σπάσε σὰν τὸ ρολόγι.

Ἐπρεπε νᾶχω τίποτις ἀπάνω μου, κανένα φυλαχτό, ὅ τι κι ἂν εἶναι. Τόχεις καὶ σοῦ δίνει θάρρος καὶ σὲ προσυλλάγει. Νὰ τὸ πιάσω, νὰ τὸ βαστάξω, νὰ μὴ φύγῃ.

Ἄχ! τί σκουπίδι ποῦ εἶναι ὁ ἄθροπος! Ναί! τὸ θάρρος εἶναι ποῦ τοῦ λείπει. Δὲ θέλει μοναξιά εἶναι γεμάτος ἀγάπη καὶ πόνο. ἔχει ἀπέραντη καρδιά κι ὄλα τὰ ζωντανέθει καὶ σ' ὄλα μέσα βάζει τὴν ψυχὴ του. Νομίζει πῶς ὄλα ἔχουν τὴν ἴδια ψυχὴ καὶ πῶς ἀπὸ παντοῦ βγαίνει θλίψη ἢ χαρὰ.

Καὶ ποῖος ξέρεῖ ἂν ἔχη λάθος!

Νὰ ποῦ ἔβλαψε, νὰ ποῦ μπορεί κ' ἕνα νοῦμερο νὰ βλάψῃ.

Τέσσερις παρὰ κάρτο.

Ἐρχεται ὁ Χάρως καὶ τοῦ κάκου.

Ὅλα, ὄλα τὰ ξαναβλέπω μὲ μιᾶς. Τὰ χαρούμενά μου τὰ νιάτα, τὴ ζωὴ μου ἀπὸ παιδί. Κἀθουσαν ὁ παππούς ἀπάνω στὸ σοφᾶ καὶ μ' ἔπαιρνε στὴ γούνα του μέσα καὶ κρύφτουμουν καὶ γελοῦσε ὁ παππούς! Πόσο μ' ἀγαποῦσε! Νὰ μὴν πεθάνη τώρα, νὰ γλυτώσω; Κάτω, ἐκεῖ κάτω στὸν μπαξέ. τί πρασινάδα ποῦ εἶταν! Πήγαῖνα κ' ἔτρωγα ἐρίκια. Ἄγουρα τὰ διάλεγα καὶ μ' ἄρεζαν. Ὅχι! κι ἀπὸ τὸ παράθυρο νὰ σκύψω νὰ διῶ, δὲν τὰ βλέπω πιά τὰ δέντρα καὶ τίς πρασινάδες. Εἶναι νύχτα παντοτεινὴ γιὰ μένα. Ἄχ! τί καλός, τί ὠραίος ποῦ εἶναι ὁ ἥλιος!

Δὲ θέλω! Δὲ θέλω!

Κάτασπρο τὸ πρόσωπό μου στὸν καθρέφτη. Φαίνεται πῶς θὰ πεθάνω μὲ τέτοιο τρόπο! θὰ χτυπᾶ, θὰ χτυπᾶ ἡ καρδιά μου, ὡς ποῦ νὰ πιαστῇ ἡ ἀναπνοή μου. Πιάνεται. Ὁ Χάρως μὲ πλάκάνει. Τὸ κεφάλι μου θὰ γίνη φλόγα.

Τέσσερις.

Νὰ σκοτώσω κανέναν κ' ἔτσι νὰ γλυτώσω.

Πρέπει νὰ πεθάνῃ ὁ μουσαφίρης.

Νὰ, τώρα, γρήγορα θὰ πιαστῇ καὶ τὸ κεφάλι μου. Ἴδρος, κρύος ἴδρος μὲ περεχύνει. Ἀφοῦ πιαστῇ καὶ τὸ κεφάλι μου, δὲ θὰ νοιώθω τίποτις πιά, δὲ θὰ νοιώθω τὸν πόνο. Θὰ ψυχομαχῶ.

Νὰ φωνάξω, νάρθη κανέννας! Δὲν ἔχω φωνή.

Νὰ σηκωθῶ, νὰ τρέξω, νὰ φύγω. Δὲν μπορῶ. — Ἐχω πιστόλι στὸ σερτάρι.

Τέσσερις καὶ κάρτο.

Θέλω νὰ καθίσω ἤσυχα στὸ κρεβάτι, νὰ μετρήσω τὰ καρδιοχτύπια μου ἕνα ἕνα, ὡς ποῦ νὰ σωθῶνε. Νὰ κάμω κουράγιο. Τί νὰ παλέθω τώρα; Ἐγινε πιά τὸ κακό. Σὲ λίγη ὥρα...

Εἶναι σὰν τὰ κύματα ποῦ τρεμοπηδᾶνε. Φούσκωσε ἡ θάλασσα καὶ θὰ μὲ πνίξῃ.

Λίγο λίγο.

Πόσο ἔχω ἀκόμη;

Νὰ τελειώσῃ ἀφτὸ τὸ βᾶσανο πιά. Ὅταν πεθάνω, θὰ πεθάνῃ κι ὁ φόβος μαζί μου. Ἔτσι θὰ γλυτώσω.

Ποῦ κοιμάται ὁ μουσαφίρης;

Τέσσερις ἡμῖσι.

Νὰ σηκωθῶ! Νὰ παλεμήσω! Κάπου νὰ πάω.

Νὰ βγῶ ὄξω ἀπὸ τὸ σπίτι, νὰ μὴν εἴμαστε μέσα δεκατρεῖς. Μοῦδίασε ἡ καρδιά μου καὶ δὲν μπορῶ.

Εἶμαι τοῦ Χάρως. Δὲ θὰ μὲ λυπηθῇ καὶ κανέννας!

Γίνεται νὰ πεθάνω, ποῦ ἔχω τόσα νὰ κάμω, πῶ ἔχω τόσα στὸ νοῦ μου; Ὅχι! τέτοιο ἄδικο δὲν μπορεί. Σηκώνουμαι καὶ παλέθω καὶ σκοτώνω.

Ὁ καταραμένος ὁ μουσαφίρης! Ἐγὼ δύναμη ἀκόμη. Νοιώθω πῶς ἔχω. Θὰ σηκωθῶ. Νὰ πεθάνῃ ἀφτός, νὰ ἡσυχάσουμε ὄλοι. Νὰ μποῦν ὄλα σὲ τάξη.

Ἄχ! ἄς μπορούσα μόνο νὰ κουνήσω τὸ πόδι!

Νὰ σκοτωθῶ, νὰ τελειώσῃ;

Μ' ἔπιασε, μ' ἔπιασε ὁ Χάρως καὶ μὲ βαστάξ.

Πέντε παρὰ κάρτο!... »

Ἐύπνησα τότες μὲ τὰ σωστά μου. Εἶταν ἡ ὥρα ὀχτώ. Εἶχα φανταστῇ στὸν ὕπνο μου μέσα πῶς ζυπνοῦσα. Κοιτέθουν τώρα δέκα χρόνια ποῦ εἶδα τὸ φοβερὸ ἀφτὸ τόνειρο καὶ τὸ γράψα κέμεσως τὸ πρῶι, νὰ τὸ θυμοῦμαι. Τί καλὰ ποῦ περνοῦσαμε τότες στὸ σπίτι μας στὴν έξοχή! Ζοῦσε ὁ καλός μου ὁ παππούς. Πρόπερσι πέθανε ὁ καημένος, ἐκατὸ χρονῶ γέρος. Δὲν εἴμαστε στὸ τραπέζι δεκατρεῖς, ὅταν ἔρχεται ὁ μουσαφίρης.

Παρίσι, 1891.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἀθηναϊκὴ ἠχώ

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ καιρὸς εἶχε τραπῆ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον. Τὸ ἀνήγγειλε καὶ ἡ «Νέα Ἐφημερίς» δι' ἐνὸς διαφοριδίου ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὅποια μόνον ὁ συντάκτης τῆς ἡξέφρε; νὰ σκ α ρ ὀ ν η τόσον εὐμορφα. Ἡ λογικὴ ἡ ὅποια διέπνευε τὸ περὶ οὐ ὁ λόγος διαφοριδίου ἦτο κισιόδοξος ὅσον καὶ ἀκαταγώνιστος. Κάθε ἐποχὴ μὲ τὴν θεροκρασίαν τῆς—ἔλεγε. Τὸ καλοκαίρι; πρέπει νὰ κάμη ζέστη; τὸν χειμῶνα πρέπει νὰ κάμη κρύο. Ἀλλὰ μήπως τότε ἔχομεν χειμῶνα. Ἄρα πρέπει νὰ κάμη κρύο. Εἶδατε ἀπλούστερον ἀλλὰ καὶ ἐνθαρρυντικώτερον συλλογισμόν; Τὸ κατ' ἐμὲ, αὐτός μ' ἔκαμε νὰ μὴ θεωρήσω τὴν μεταβολὴν μὲ πολὺ δυσμενὲς ὄμμα, ἂν καὶ ἐρρήγησα πολὺ καὶ ἐθύμωσα περισσότερον μὲ τὴν ἀπροσδόκητον χαριτολογίαν ἐνὸς φίλου μου, ὁ ὅποιος τὴν ἀναποδίαν τοῦ καιροῦ συνέκρινε πρὸς ἐκείνην γνωστοῦ μας φίλου, γέροντος πλέον ἀλλ' ἐρωτευμένου νεανικώτατα, καὶ ἠναγκάστην νὰ περιπλανηθῶ κἄμποσην ὥραν εἰς τὰ ὕψη τῆς Νεαπόλεως, τὰ πολὺ ἀναπεπταμένα εἰς τὸν ἄνεμον, ἕως οὐ εὖρω τὴν οἰκίαν ἐνὸς Χαραλάμπου ἐορτάζοντος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Καὶ διὰ νὰ μὴ παρέλθῃ ἡ εὐκαιρία... καλέ, δὲν εἶπαν καὶ δὲν ἔγραψαν ὅτι ἐτελειώσε πλέον τὸ ζήτημα τῶν ὁδῶν καὶ τῶν ἀριθμῶν καὶ ὅτι εἶνε ἐν τάξει; Μάρτυς

μου ὅμως ὁ Θεός. — καὶ ἤμποροῦσα νὰ φέρω καὶ ἄλλους ἀκόμη μάρτυρας — ὅτι ὁ ἐορτάζων φίλος μου, ἂν καὶ κατοικῶν ἐν ὄδῳ παλαιᾷ ὅσον καὶ ἡ Νεάπολις, εἶχε χαράξει προγεῖρωσ παρὰ τὴν ἐξώθυραν τὸν ἀριθμὸν τῆς οἰκίας μετ' ἀνθρακᾶ, ὅπως κατὰ τὰς χονδροειδεῖς ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις τοῦ παλαιοῦ συρμού.

Τὸ ψῦχος καὶ ἡ καλὴ περιποίησις τοῦ οἰκοδεσπότου ἔκαμνον τοὺς ἐπισκέπτας νὰ τὸ καλοσυλλογίζωνται ποῦ θὰ ἐρευγαν. Εὐρον ὡς ἐκ τούτου τὴν αἰθουσαν γεμάτην καὶ τὴν συνομιλίαν ζωηράν. Θέμα ὑπῆρχεν ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν συγχροτουμένη συνεδρίασις τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία ἐκίει σήμερον κάποιον ἐνδιαφέρον καὶ μεταξὺ ἀνθρώπων, οἵτινες, ὡς ἡμεῖς οἱ ἐκεῖ κατὰ τύχην συνηγμένοι, εἴτε ἐξ ἐπαγγέλματος, εἴτε ἐξ ἰδιοσυγκρασίας, δὲν συζητοῦσι μετ' ἀλλήλων εὐχαρίστησιν καὶ προθυμίαν περὶ τῶν πολιτικῶν. Θὰ παραπεμθῆ ἢ δὲν θὰ παραπεμθῆ; Ἴδου τὸ ζήτημα. Ναι, ἔλεγον οἱ μὲν καὶ ἔφεραν λόγους ἰσχυροῦς ὄχι, ἔλεγον οἱ ἄλλοι καὶ ἔφεραν λόγους ἰσχυροῦς ἐπίσης. Ὁ Τρικουπὴς δὲν θὰ παρευρίσκητο βέβαια εἰς τὴν συνεδρίαν. Ἀπαρτία εἶχε γίνε: ἐνωρῆς. Ποῖοι θὰ ἦσαν οἱ ῥήτορες τῆς ἡμέρας; Τί θὰ ἔλεγεν ἄρα γε ὁ κ. Θεόδωρος Δηλιγιάννης; Καὶ τὸ Βουλευτήριον, ἔλεγον ὅσοι ἔτυχε νὰ περάσουν ἐκεῖθεν, εἰς κατάστασιν πολιορκίας. Τάγματα καὶ συντάγματα εἰς προσογήν. Σοβαρὰ πολὺ ἐφαίνοντο τὰ πράγματα καὶ ἠπειλεῖτο κίνημά τι, ῥήξις, στάσις, τίς οἶδε δὲ ἂν ὄχι καὶ ἐμφύλιος πόλεμος. Αὐτὸ ἐψιθυρίζετο ἀπὸ τῆς προτεραίας ὄχι τόσῳ χαμηλοφώνως, ἀρ' οὐ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐχρειάσθη μικρόφωνον διὰ νὰ τὸ ἀκούσῃ καὶ λάβῃ τὰ μέτρα τῆς διὰ κάθε ἐνδεχομένου. Ποῖος σκληρὸς θὰ τὴν ἐλέγξῃ διὰ τοῦτο;

*

Αἱ διάφοροι αὐταὶ συζητήσεις, ἠρτυμένα: καὶ δι' ἀρθότου γέλωτος — διότι αὐτοὶ οἱ λεγόμενοι ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος δὲν ἔχουν οὔτε ἱερόν οὔτε ὄσιον καὶ εἶνε ἱκανοὶ νὰ γελάσουν καὶ μετ' ὅσον νὰ ὑπάγω μετὰ τῆς Βουλῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σπανιώτατα μοῦ συμβαίνει. Ὅταν ἐξῆλθα ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ φίλου μου, εἶχον ἤδη ἀνάψει τὰ φῶτα. Τὸ ψῦχος ἐγένετο ἐπαίσθητότερον. Ὁ ἄνεμος ἐφύσα ὀρμητικῶς καὶ ἐκύλιε κατὰ τῶν ἀστέρων τούρανου νέφη φαιᾶ, λερά, ἀλληλωθόμενα βαναύσως ὡς... — διὰ νὰ δανεισθῶ τὴν μεγαλοφυᾶ παρομοίωσιν ἀπὸ ἐν νεοφανῆς βιβλίον παραδοξότατον — ὡς φυγῶδικοι! Ἕλληνας ἵνα διαπραξῶσι πλοῦσιον ἀδαμαντοπωλείων! Ὀλίγους ἀνθρώπους βιαστικούς καὶ χωμένους μέσα εἰς βαρέα ἐπανωφῶρια συνήνητα καθ' ὁδόν. Μετ' ὀλίγον ἔλαμψε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἡ Βουλὴ, ἡ ἐργαζομένη ἡ Βουλὴ, ἀστράπτουσα ἐκ τῶν φῶτων. Ἡ σημαία ἐκυμάτιζεν ὡσεὶ μανιῶδης ἐπὶ τοῦ ἀετώ-

ματος. Ὁ ἠλεκτρικὸς λαμπτήρ, ἀναμμένος εἰς τὴν εἰσοδὸν ἐξέχυνε τὸ λευκὸν τοῦ φῶς ἐπὶ τοῦ μελανοῦ πλήθους τοῦ συνηγμένου περὶ τὸ οἰκοδόμημα. Ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἥστραπτον αἱ ξιφολόγγαι τῶν φρουρῶν, οἱ ὅποιοι διπλοὶ καὶ τριπλοὶ ἐσχημάτιζον περὶ αὐτὸ ζώνην ἀποκλείουσαν τὸ πλῆθος. Ὁ πολὺς κόσμος εὖρε καταφύγιον εἰς τὴν μεγάλην ὁδόν. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ παρηνωγλεῖτο ὑπὸ πεζῶν καὶ ἰππέων, χωρούτων μέγχι τῶν πεζοδρομίων. Ὅλη ἡ αὐστηρότης τῆς ἀπαγορεύσεως καὶ τῆς περισφιγέσεως ἐκείνης ἡ ἀδικία, ἐζωγραφεῖτο εἰς τὰ πρόσωπα τῶν βαθμοφόρων, οἱ ὅποιοι μετ' ἀρειμανίους τοὺς μύστακας περιήρχοντο ἄνω κάτω καὶ ἐδίδον διαταγὰς. Τοὺς πολίτας, τοὺς ἀθλίους αὐτοὺς ἐπαναστάτας, οἱ στρατιῶται τοὺς ἔβλεπον μετ' ὄμματα ἀνθρωποφάγων. Καὶ οἱ κλητῆρες μετ' αἰμοσταγεῖς κορμούς, δὲν ἐξεδήλουν ὀλιγώτερον ἄγρια ὀρμέμεντα. Ὅλοι τῶν εἶχον λάβει τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τὸσῳ σοβαρᾶν ἐποψίν, ὥστε δὲν ἐχώρει εἰς τὸν νοῦν μου ἀμφιβολία ὅτι κατὰ ἐκτεταίνετο. Καὶ μοῦ ἔλεγον ἀκόμη ὅτι ὁ στρατὸς ἦτο ὅλος περιωρισμένος εἰς τοὺς στρατώνας, ἔτοιμος εἰς τὸ πρῶτον ἀμφιβολὸν κίνημα... Καὶ ἔβλεπον ἐρχομένους ἀθρόους τοὺς πολίτας... Καὶ ἤκουον μακρόθεν ἰππων ποδοβολητόν... Καὶ τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ καὶ ὁ ἄνεμος ἐφύσα... Καὶ ὁ νοῦς μου ἀνέτρεχεν εἰς νύκτας ταραχῶν καὶ ἐπαναστάσεων καὶ σφαγῶν καὶ αἱμάτων καὶ φρίκης, ὅπως... τὰς ἀνέγνωσα εἰς τὴν ἱστορίαν. Δὲν ἤμποροῦσα πρὸ πάντων νὰ λησμονήσω τὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν περιέμενα νὰκούσω τὸν κώδωνα τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, τὸ ἀπαίσιον σύνθημα, τὸ ὁποῖον θὰ διέσπα καὶ θὰ διεσκόρπιζεν ἐν μέσῳ χειμάρρου αἵματος καὶ συναυλίας αἰμογῶν τὸ μελανὸν πλῆθος τὸ μυρμηκίων ἐκεῖ.

*

Ὅτω μετ' ἠρεμίας παντοειδεῖς καὶ ἀναπλάσεις φαντασίας πληθωρικῆς — ἡ ὁποία ὅμως δὲν μ' ἐμπόδισε νὰ εὐρω ἀρκετὰ ἀσφαλῆ θέσιν — διέτρεσον αἱ ὥραι τῆς νυκτός. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μᾶς ἤρχοντο αἱ εἰδήσεις τῆς περιήμου συνεδριάσεως: Ὁμιλήσεν ὁ Σωτηρόπουλος... Ὁμιλήσεν ὁ Στεφάνου... Σιωπῆ, σιωπῆ... Τώρα ὀμιλεῖ ὁ κ. Θεόδωρος Δηλιγιάννης. Κηρύσσεται κατὰ τοῦ Κατηγορητηρίου καὶ προτρέπει τὴν Βουλὴν νὰ μὴ δώσῃ παραπεμπτικὴν ψῆφον. Ἡ ἠχώ τῶν γενναιοφρόνων αὐτῶν λόγων ἐσθασεν ὡς ψυχρολουσία κατὰ πάσης θερμῆς κεφαλῆς, ὄνειρευθεῖσας τυχὸν σπουδαία καὶ σοβαρὰ πράγματα. Ἡσυχία καὶ τάξις. Δὲν ἔχομεν πλέον νὰ φοβώμεθα τίποτε... οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν ἐπακολουθήσαντα λόγον τοῦ εἰσηγητοῦ τοῦ Κατηγορητηρίου, προτρέποντος ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν Βουλὴν. Ἡ κατόπιν πολὺπλοκος ψηφοφορία τὸ ἀπέδειξεν. Ἡ

πομπόλυξ τοῦ σάπωνος ἡ ὁποία ἤλλαξεν ὅλα τὰ χρώματα τῆς ἱριδος ἔσπασεν ἐπὶ τέλους μ' ἐν πούρ καὶ ἐρράντισε περίξ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα διεστάλησαν εἰς μειδιάμα. Ἡ Βουλὴ ἀπέριψε τὸ Κατηγορητήριον. Τὸ πλῆθος ἀνέδωκε κραυγὴν ἀνακουφίσεως καὶ νίκης — τὴν ὁποίαν καὶ οὕτως καὶ ἄλλως θ' ἀνέδειδε. Καὶ μετ' ὅλην τὴν πίεσιν ἰππων καὶ ἰππέων κατάρθωσε νὰ συσσωματωθῆ καὶ νὰ διευθυνθῆ πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Τρικουπῆ, ὅπου ἐκεῖνος προσεφώνησε μετ' ὀμόφρον καὶ ἐπίδειξιν, ὡς ἐὰν ἐπερίμενε τοιαύτην τῆς Βουλῆς ἀπόφασιν ἵνα θεωρήσῃ ἐαυτὸν ἄφογον καὶ ἀμόλυντον.

Ἦτο τὸ τελευταῖον θέαμα. Τὸ πλῆθος διεσκορπίσθη. Ἡ συνεδρίασις τῆς Βουλῆς διελύθη. Ἡ πολιορκία ἐλύθη. Αἱ περιπολῆαι ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς στρατώνας. Μετ' ὀλίγον ἡ πόλις ἀνελάμβανε τὴν συνήθη τῆς νυκτερινῆς ὄψιν...

ΑΝΤΙΠΑΛΟΣ

Ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου ἀρχίζομεν τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἔργου περὶ ἀνατροφῆς τῶν πτηνῶν ἐντὸς τῶν κλωβῶν, τὸ ὁποῖον χάριν τῆς «Ἐστίας» καταλλήλως σταχυολογήσας ἐξ εἰδικῶν συγγραμμάτων ἐπιλοτέγησεν ὁ ἡμέτερος συνεργάτης κ. Ν. Χ. Ἀποστολίδης. Εἰς προσεχῆ φύλλα θὰ ἀναφέρῃ ἰδιαιτέρως περὶ ἐκάστου πτηνοῦ τὰ τῆς διατροφῆς καὶ συντηρήσεώς του, θὰ περιλάβῃ δὲ μόνον τὰ πτηνὰ ἐκεῖνα, ἅτινα συνήθως διατρέφουσιν ἐν Ἑλλάδι ἐντὸς κλωβῶν. Ἀλλ' ἐὰν τις τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐστίας» διατρέφῃ ἄλλο τι πτηνὸν πλὴν ἐκείνων περὶ ὧν θὰ γείνη λόγος καὶ θέλῃ νὰ μάθῃ ἀκριβέστερον τὰ κατ' αὐτὸ, δύναται ν' ἀπευθυνθῆ πρὸς τὴν Διευθύνσιν τῆς «Ἐστίας» δι' ἐπιστολῆς ἀναφέρον ἀκριβῶς τὸ ἐπιστημονικὸν τοῦ πτηνοῦ ὄνομα, ἵνα λάβῃ παρὰ τοῦ κ. Ἀποστολίδου τὰς χρησίμους ὁδηγίας. Σ. τ. Δ.

ΤΑ ΕΝ ΚΛΩΒΟΙΣ ΠΤΗΝΑ

Ἐκ τῶν δώδεκα χιλιάδων εἰδῶν πτηνῶν τῶν γνωστῶν τῇ ἐπιστήμῃ τετρακόσια ἢ πεντακόσια μόνον ἀνατρέφονται ἐν κλωβοῖς. Βεβασιότατα σὺν τῷ χρόνῳ θὰ κατορθωθῆ ν' ἀνατραφῶσι πλειό-τερα, ὅταν γνωσθῶσι καὶ ἑτέρον καλλίτερον τὰ ἦθη, ἡ ζωὴ, ὁ τρόπος τῆς διατροφῆς. Νῦν φέρουσιν ἐν Εὐρώπῃ πτηνὰ τινα, θεωρούμενα ἄλλοτε ὡς μὴ δυνάμενα ν' ἀνατραφῶσι κεκλεισμένα. Κόνεις κρέατος ἀναμειγμέναι μετ' ἄλλων συνθετικῶν κατέστησαν δυνατὴν οὐ μόνον τὴν συντήρησιν αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τὸν πολλαπλασιασμόν πλείστας λοιπῶν τρέφωμεν ἐλπίδας ὅτι προσεχῶς θὰ πλουτισθῶσιν αἱ συλλογαὶ ἡμῶν διὰ νέων πτηνῶν εὐαισθητῶν καὶ σπανίων.

Τὰ πτηνὰ δὲν ἀπαντῶσι κατ' ἀριθμὸν ἴσον εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆνινης σφαίρας. Ἡ Ἀμερικὴ εἶναι πλουσιωτέρα εἰς εἶδη ταύτη ἐπειταί ἡ Ἀσία, ἡ Ἀφρική, ἡ Ὀκεανία, καὶ τελευταία ἡ Εὐρώπη. Ἐκάστη ζώνη ἔχει τὰς ἰδίας αὐτῇ ὁμοιογενείας. Οὐδεμία ἀνήκει ἀποκλειστικῶς τῇ Εὐρώπῃ. Ἐν ταῖς ἄλλαις ἡπείροις ἀνευρίσκονται οἱ τύποι τῶν πτηνῶν ἡμῶν.

Ἐκ τῶν πτηνῶν τῆς Ἀμερικῆς δὲν γνωρίζει τις τί νὰ θαυμάσῃ, τὴν ποικιλίαν ἢ τὴν ὡραιότητα τῶν χρωματισμῶν. Ἀρκεῖ νὰ εἰπωμεν ὅτι ἐν ταύτῃ εὐρίσκονται οἱ τροχίλοι (καλιόβρια), ἡ κυανῆ ἀηδὼν, οἱ καρδιναῖοι, κ. ἄ.

Τὰ πτηνὰ κατοικοῦσιν ἐν ᾧ τόπῳ εὐρίσκουσι καὶ τὴν τροφήν αὐτῶν. Τινὰ ἀρέσκονται παρὰ τὰ ρέοντα ὕδατα ἕτερα εἰς τὰ δασώδη μέρη, τὰ πλείστα ὅμως οἰκοῦσιν εἰς μέρη, ἐν οἷς ἐναλλάσσουσι τὰ ὄρη μετὰ τῶν πεδιάδων, οἱ ἀγροὶ μετὰ τῶν καλλιεργημένων χώρων.

Ὅταν λείψῃ ἡ τροφή, τὰ πτηνὰ ἐγκαταλείπουν παροδικῶς τὸ ἐνδιαίτημα αὐτῶν καὶ ἐπανέρχονται ὅταν ἐκλείψῃ ἡ αἰτία ἡ ἐξαναγκάσασα ταῦτα ν' ἀποδημήσωσι.

Τὰ ἐκ κόκκων τρέφόμενα πτηνὰ εἶναι μᾶλλον εὐκοινωνήτα ἢ τὰ ἐσθίοντα ἀποκλειστικῶς ἐντομα. Σπανίως εὐρίσκει τις ἐντομοφάγον ἔχον χαρακτῆρα ἥπιον. Ὁ τρόπος τῆς διατροφῆς του, ὅστις δὲν εἶναι ποικίλος, ἡ δυσκολία τῆς ἀνευρέσεως τῆς τροφῆς, ἀναγκάζει αὐτὸ ν' ἀπομακρυνθῆ ἐκ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐνδιαίτηται γείτων ὁμοιομόρφως τρέφόμενος. Οὕτω καὶ ἐν τῷ κλωβῷ διατηρεῖ τὸ ὀρμέμενον τῆς πάλης περὶ ὑπάρξεως, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὸ φιλόμαχον καὶ κακόν.

Τινὰ τῶν πτηνῶν συζευγύονται δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου αὐτῶν, ἕτερα ἔρ' ὅσον διαρκεῖ ὁ χρόνος τῆς τεκνοποιίας ὅποιαδήποτε ὅμως καὶ ἂν εἶναι ἡ διάρκεια, οἱ δύο σύζυγοι εἶναι πιστότατοι. Πρέπει νὰ ἐπέλθωσιν ὅλως ἐκτακτοὶ περιστάσεις, ὅπως ἐξαναγκασθῶσι νὰ παραβῶσι τὴν συζυγικὴν πίστιν. Οἱ ἄρρηνες κυρίως διακρίνονται διὰ τὴν μεγίστην αὐτῶν προσήλωσιν εἰς τὸ αἶσθημα τοῦτο. Ἡ φύσις προικίσασα τοῦτον διὰ τῶν ὡραιωτάτων χρωμάτων, καὶ δωρήσασα αὐτῷ ἀπολύτως τὴν χάριν τοῦ ἄσματος, ἐξέθηκεν εἰς μυρίους κινδύνους ὁὔτω διὰ νὰ προστατεύσῃ τὸ εἶδος ἐπολλαπλασιάσῃ τὸν ἀριθμὸν. Ἀναμειβόμενος εἰς τὴν ἀνισότητα ταύτην τῶν δύο φύλων, τὴν καθιστώσαν δύσκολον τὸν γάμον, ἀποδοτέα, ὡς διὰ πρᾶγμα ὅπερ δυσκόλως ἀποκτᾷ τις, ἡ λύπη ἦν αἰσθάνεται ἀποθησκούσης τῆς θηλείας. Ἐκ ταύτης καὶ αἱ φιλονεικίαι τῶν ἄρρένων ἐν τῇ ὄρῃ τῶν γάμων, καὶ ἐν δουλείᾳ ἀκόμη ἐλλειπουσῶν θηλειῶν.

Ὅταν ἡ σύζευξις κατορθωθῆ, τὸ ζεῦγος ἐργάζεται κοινῇ πρὸς σύμψηξιν τῆς νεοττιᾶς. Συνήθως ὁ ἄρρην κατασκευάζει τὸ ἐξωτερικόν, ἐνῶ ἡ θήλεια ἐνασχολεῖται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν. Εἰς τινα εἶδη, μόνος ὁ ἄρρην κατασκευάζει τὴν νεοττιάν εἰς ἕτερα ἢ θήλειαν ἄλλ' ἀμφοτέροις συμμερίζονται μετὰ μεγίστης φροντίδος τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνατροφῆς τῶν νεοσσῶν. Κατὰ τὴν νεκρὰν ἡλικίαν τρέφουσι τοὺς νεοσσούς δι' ἐντόμων, διὰ τῶν μαλακωτέρων οὐσιῶν, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐθίζουσι τούτους εἰς ἥπτον εὐχμμον

τροφήν. Ὄταν ἀνατραφῇ ἡ οἰκογένεια πλείστα εἶδη συνεννοῦνται ἀποτελοῦντα ἀγέλας καὶ παραμέ-
νους συνηκόμενα μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν γάμων.

Τ' ἀποδημικὰ πτηνὰ ἀναχωροῦσιν ἕκαστον ἔτος ἐν ὀρισμένῃ ἐποχῇ κατ' ἀγέλας ἢ σποραδικῶς ἐπανέρχονται δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ δι' ἧς καὶ ἀνεχώρησαν. Τὰ ταξίδια ταῦτα τελοῦσιν ἢ ἐν καιρῷ νυκτός ἢ πτάμενα ὑψηλὰ, ἢ ἐν καιρῷ ἡμέρας κατὰ σταθμούς ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον. Ὅσονδῆποτε μακρὰ καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀπουσία, λέγει ὁ Γέρβ, πατρίς τοῦ πτηνοῦ πρέπει νὰ θεωρῆται ὁ τόπος τῆς γεννήσεως ἢ νεοττιὰ καθορίζει τὴν πατρίδα. Καθ' ἑκάστην ἀναχώρησιν μυριάδες καταστρέφονται. Πολυάριθμοι κνηγοὶ ἐνεδρεύοντες φρονεῖν διὰ τῶν ὄπλων, ἢ συλλαμβάνουσι διὰ τῶν δικτύων. Τώρα μάλιστα αἱ μέθοδοι αὗται τῆς καταστροφῆς δὲν θεωροῦνται ἐπαρεῖς. Καταφεύγουσιν εἰς ἐπιστημονικὰ μέσα. Ἐκαστος γνωρίζει ὅτι αἱ γελιδόνες συνεννοῦνται ἐπὶ τινος ἡμέρας κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου προτοῦ διέλθωσι ταύτην. Τότε ὑψοῦσι πασσάλους εἰς τὸ παράκτιον, συνδεομένους διὰ σιδήρου σύρματος, ὅτε δὲ αἱ δυστυχεῖς ἔρχονται ν' ἀναπαυθῶσι διαβιβάζουσι διὰ τοῦ σύρματος ἰσχυρὸν ἠλεκτρικὸν ρεύμα ὅπερ φονεῖ ταύτας κατὰ ἑκατοντάδας.

Οἱ φυσιοδίφαι ἀπέδωκαν εἰς πλείστα αἷτια τὰς ἀποδημίας ταύτας, ὅποιαδῆποτε ὅμως καὶ ἂν εἶναι ἢ αἷτια, βεβαίως δὲν ὀφείλονται αὗται μόνον εἰς τὴν ἀναζήτησιν τροφῆς. Ἄν τοιοῦτο συνέβαινε, τὸ ἐν κλωβῷ πτηνὸν δὲν ἔα ὑπέρεσε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποδημίας, καὶ ἐπὶ σειράν ἑτῶν δὲν ἔα δεῖκνυεν ἀληθῆ μανίαν, εἰς ἧς πλείστα ἀποθνήσκουσι.

Ἡ τῆς πτερορρύσεως ἐποχὴ διὰ τὸ ἐν δουλείᾳ πτηνὸν εἶναι κρισιμωτάτη. Ἄν καλῶς ἀνατρέφεται, ἢ ἀνανέωσις τῆς πτερώσεως γίνεται ἀκινδύνως. Ἄν ὅμως ἡ διατροφή του εἶναι ἐλλιπής, ἢ πτερορρύσις παύει, τὸ πτηνὸν ἀσθενεῖ καὶ ἀποθνήσκει. Πρέπει λοιπὸν ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ νὰ ἐπαυξηθῶσιν αἱ περιποιήσεις. Τὰ πτηνὰ δὲν πτερορροῦσιν ἅπαντα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τινῶν μὲν πίπτουσι μόνον τὰ πτερὰ τοῦ σώματος, ἐνῷ ἑτέρον πίπτουσι ὅλα τὰ πτερὰ καὶ τὸσά ταχέως, ὥστε καθίστανται ἀνίκανα νὰ ἵπτανται. Εἰς πολλὰ εἶδη ἡ πτώσις τῶν πτερῶν τῶν πτερύγων καὶ τῆς οὐρᾶς γίνεται ἐν δευτέρᾳ πτερορρύσει καὶ συχνάκις τὰ αὐτὰ πτερὰ δὲν πίπτουσι ἢ ἀνὰ δύο καὶ ἀνανεοῦνται μόλις μετὰ πολλὰ ἔτη.

Ἐλάχιστα γινώσκει ἡ ἐπιστήμη, καὶ ἀμφίβολα ἔχει διδόμενα ἐπὶ πόσα ἔτη δύναται νὰ ζῆσιν τὰ πτηνὰ. Φαίνεται ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀνάλογον τοῦ ἀναστήματος καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν χρόνου. Ἄν μόνον λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ διδόμενα ἐκ τῶν ἐν κλωβοῖς

βιούντων πτηνῶν, πειθόμεθα ὅτι τὰ πτηνὰ εἶναι μακρόβια.

Ἄνταμειβόντες τὴν εὐχαρίστησιν ἣν προξενούσιν ἡμῖν, ὀφείλομεν νὰ δίδωμεν εἰς τὰ πτηνὰ πᾶσαν ἀνάπαυσιν, ὅπως λησμονήσωσι τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐλευθερίας, καὶ κλωβὸν ὅσον τὸ δυνατόν εὐρύτερον. Πάραυτα θὰ ἐκφράσωσιν ἡμῖν τὴν ἐγνωμοσύνην αὐτῶν διὰ τῆς οἰκειότητος, καὶ διὰ τοῦ ἄσματος τὴν εὐχαρίστησιν, αἰσθανόμενα ἑαυτὰ καλῶς περιποιημένα.

Πάντες ποθοῦσι νὰ συνενῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ κλωβῷ ποικίλα εἶδη, ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν ποικιλίαν τῶν χρωματισμῶν καὶ τῶν μορφῶν· δυστυχῶς ὅμως τὸ ὄνειρον τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ πάντοτε. Πλὴν τοῦ ἀσυμβιβάστου τῶν ἡθῶν, τὸ τῆς καθαρότητος ζήτημα δυσκόλως ἐπιτυγχάνει ἐν περιορισμένῳ χώρῳ. Πτηνὸν θαυμαζόμενον διὰ τὴν στίλβηδόνα τῆς πτερώσεως αὐτοῦ φέρεται ἐπὶ τοῦ σώματος τὰ ἴχνη ἀδιακρίτου γείτονος· ἕτερον, φίλον τοῦ λουτροῦ, ἐκδιώκεται τοῦτου ὑπὸ ἰσχυρωτέρου καὶ ἀφίνει ῥυπαρὰν τὴν πτέρωσιν αὐτοῦ. Εἰς ταῦτα προστίθεται καὶ ἕτερον σπουδαιότερον, ὁ κανονισμὸς τῆς τροφῆς. Πολλῶν πτηνῶν λαϊμάργων πρέπει νὰ κανονίζηται ἡ τροφή· ἄλλως τρώγοντα ἀκανονίστως ἀποθνήσκουσι εἰς ἀποπληξίαν ἢ ἐκ ποδᾶγρας· ἕτερα δ' ὡς μᾶλλον εὐαίσθητα ἀπαιτοῦσιν εἰδικὴν τροφήν. Πῶς ἐν τῷ αὐτῷ κλωβῷ νὰ συμβιβασθῶσιν αἱ ἀπαιτήσεις αὗται; Ὁ χωρισμὸς λοιπὸν ἐπιβάλλεται· δι' αὐτοῦ συντηρεῖται ἡ υἱεῖα καὶ ἡ καλλονὴ τῆς πτερώσεως.

Ο ΚΛΩΒΟΣ ΚΑΙ Η ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ

Τὸ σχῆμα τοῦ κλωβοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀρεσκείας ἑκάστου, αἱ διαστάσεις αὐτοῦ ἐκ τοῦ χώρου, ὃν ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του. Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν οἱ κατασκευασταὶ κατασκευάζουσι κλωβοὺς τινὰς μεγίστης πολυτελείας καὶ ποικίλων σχημάτων. Ἄν ὅμως οὗτοι εἶναι ὠραῖοι κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν εἰς τὸ πτηνὸν οὐδόπως ὠφελούσι. Πράγματι, τίνας ἔχει ἀνάγκη τὸ πτηνὸν; Φωτὸς, ἀέρας καὶ χώρου. Λοιπὸν εἰς τὰ κατασκευάσματα ταῦτα, τὸ φῶς ἐμποδίζεται ἐκ τῆς ἐκ ψευδαργύρου στέγης, τῆς ἀπλῶς διατρήτου, ὃ ἀντὶ περιορίζεται ἐκ τῆς διακοσμῆσεως, καὶ τὸ διάστημα θυσιάζεται εἰς κατασκευὴν ποικίλων σχηματισμῶν, πύργων, πυργίσκων καὶ τῶν τοιούτων. Ἐκ πάντων τῶν σχεδίων τὸ ἥττον ὠραῖον, τὸ κοινόν, εἶναι καὶ τὸ καλλίτερον, τὸ συνιστάμενον ἐκ σχήματος κυβικοῦ κατεσκευασμένου ἐκ ξύλου ἢ ἐκ σύρματος. Οἱ κλωβοὶ οὗτοι εἶναι φωτεινοί, ὃ ἀντὶ κυκλοφορεῖ ἐλευθέρως. Καθ' ὅσον ἀρορᾷ τὸ μέγεθος, τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων· ἕκαστος ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ, ὅτι ἡ υἱεῖα τῶν διατρεφόμενων πτηνῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν διαστάσεων

τῆς κατοικίας· ὅπως τὸ πτηνὸν διατηρήσῃ τὴν ἰσχύν καὶ εὐρωστίαν τῶν μελῶν του πρέπει νὰ πτερυγίζῃ. Ἐὰν κατοικῇ ἐν στενῷ χώρῳ, πηδᾷ καὶ δὲν γυμνάζει ἀρκούντως τὸ σῶμα αὐτοῦ. Πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τις νὰ θέτῃ εἰς τὸν κλωβὸν πολλὰ στηρίγματα· εἶναι ταῦτα πηρὴ ἀκαθαρσίας. Τὰ στηρίγματα πρέπει νὰ εἶναι ἀκριτὰ χονδρά, ὅπως τὸ πτηνὸν κρατῆται ἐπ' αὐτῶν χωρὶς νὰ ἐξαναγκάζεται νὰ περιβάλλῃ ταῦτα ἐντελῶς διὰ τῶν δακτύλων του. Συνεχῆς ἐντασις τῶν μυῶν ἐπιφέρει συσπάσεις ἢ νευρικὰς ἀσθενείας.

Ὅπως εὐκολύνεται ὁ καθαρισμὸς τοῦ κλωβοῦ τὸ πάτωμα πρέπει νὰ εἶναι κινητόν. Καλύπτουσι τοῦτο δι' ἄμμου, ἣν ἀνανεοῦσιν, ἂν μὴ καθ' ἑκάστην πρωίαν, τοῦλάχιστον δις ἢ τρίς καθ' ἑβδομάδα. Ἐν ἡμέρᾳ δὲν ἀντικαθίσταται, διὰ μικροῦ ξυλίνου σκαλιστήρος ἀποσύρονται τὰ ἀπορρίμματα καὶ τὰ περιττώματα, ὅπως δοθῇ ἡ ἀπαιτούμενη καθαρότης εἰς τὴν κατοικίαν. Οἱ υἱεῖνοι νόμοι πρέπει νὰ ἐφαρμοζώνται καὶ εἰς τὰ πτηνὰ ὡς καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἐπίσης ἑκάστην πρωίαν πλύσιμον διὰ σπόγγου ἅπαντος τοῦ κλωβοῦ, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ὅταν ὁ κλωβὸς εἶναι μέγας καὶ ἔχη πολλοὺς κατοίκους, πλύσιμον διὰ σάπωνος καὶ θερμοῦ ὕδατος, ἢ κάλλιον διὰ φανικοῦ ὕδατος, ἐπιβάλλεται πρὸς καταστροφὴν παντὸς σπέρματος κολλητικῆς νόσου. Θύραι τεθειμέναι κατὰ διάφορα ὕψη πρέπει νὰ εὐκολύνωσι τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἡ διατήρησις τῶν θέσεων τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ὕδατος ἀπαιτεῖ ἐπίσης πολλὰς φροντίδας. Προτιμότερον νὰ τίθεται ἡ τροφή εἰς πῆλινα ἢ ὑάλινα ἀγγεῖα ἢ εἰς ξύλινα καὶ λευκοσιδηρὰ. Ἐκάστην ἡμέραν μετὰ τὸν καθαρισμὸν τῆς τροφῆς ἐκ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν παραχθειῶν διὰ τῆς ἀπορροίσεως τῶν κόκκων, πρέπει νὰ πλύνωνται αἱ θήκαι, ὅπως ἐξ αὐτῶν ἀραιρῆθῃ πᾶσα ὁσμὴ καὶ κακὴ γεύσις.

Ἐτέρα πηρὴ υἱεῖας εἶναι τὸ λουτρόν· πρὸς τοῦτο ὅμως παρουσιάζεται μία δυσκολία. Ἄν διατηρῇ τις διαρκῶς εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πτηνῶν λεκάνην ὕδατος, συμβαίνει κυρίως τὸ θέρος, τὰ συνεχῆ λουτρά νὰ καταβρέχωσι τὴν ἄμμου τοῦ κλωβοῦ, καὶ τῇ συνεργείᾳ τῆς ὑγρασίας, τὰ λείψανα τὰ προσερχόμενα ἐκ τῆς τροφῆς ἀναμιγνύμενα μετὰ τῶν περιττωμάτων διαδίδουσιν ὀσμὰς δυσαρέστους. Ὅπως ἀπορύγῃ τοῦτο φιλόπτηνοί τινες συνειθίζουσι τὰ πτηνὰ νὰ λούωνται καθ' ὀρισμένην ὥραν, τὴν πρωίαν ἐπὶ παραδείγματι πρὸ τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ κλωβοῦ καὶ τῆς ἀνανέωσεως τῆς ἄμμου. Βεβαίωτα οὕτως ἀραιρεῖ τις ἀπὸ τὰ πτηνὰ, κατὰ τὴν θερινὴν ἐποχὴν τοῦ θεροῦ, σπουδαιότατην ἀπόλαυσιν. Ὅπως παρέχῃ τις εἰς ταῦτα τὴν ἀπόλαυσιν

ταύτην, πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ λουτρά ἐξωτερικὰ περιβαλλόμενα ὑπὸ ὑάλου κατὰ τὰς τέσσαρας αὐτῶν ἐπιφανείας πλὴν τῆς πέμπτης συγκοινωνούσης μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ δι' ἀνοίγομαιμένης πρὸς τε τὰ ἐξω καὶ τὰ ἐσω θύρας. Ἡ θήκη τοῦ ὕδατος πρέπει ἐπίσης νὰ ἐπιβλέπεται· τὸ ὕδωρ εὐκόλως διασθίρεται. Ἡ ἀποσύνθεσις αὐτοῦ ὀφειλομένη εἰς τὴν ζύμωσιν τῶν κόκκων τῆς λοιπῆς τροφῆς ἦν καταθέτει ἐν αὐτῷ τὸ πτηνὸν διὰ τοῦ ῥάμφους, ἐπιταχύνεται καὶ ἐκ τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας. Ἐν θέρει, ἐν καιρῷ τῶν μεγάλων καυσῶνων πρέπει ν' ἀνανεοῦται τὸ ὕδωρ τοῦλάχιστον ἅπαξ καθ' ἑκάστην, μάλιστα δ' ἂν συγχρόνως χρησιμεύῃ καὶ ὡς λουτρόν. Παράλειψις τῆς φροντίδος ταύτης δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τύφον, θανάτου ἢ ἐν διαστήματι εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἅπαντας τοὺς κατοίκους τοῦ αὐτοῦ κλωβοῦ.

ΕΚΛΟΓΗ ΠΤΗΝΩΝ

Ἴδου τὰ σημεῖα υἱεῖας, ἅτινα πρέπει νὰ ἐξακριβώσῃ τις, ὅταν πρόκηται ν' ἀγοράσῃ πτηνὰ. Τὸ πτηνὸν πρέπει νὰ εἶναι ἰσχυρὸν καὶ εὐχαρὶ· ἡ ζωρότης αὐτοῦ φυσικὴ ἢ πτέρωσις καλῶς ἐφηρμοσμένη εἰς τὸ σῶμα, λεία καὶ στίλβουσα, κυρίως ἀπηλλαγμένη ἀκαθαρσιῶν ὑπὸ τὴν κοιλίαν· τὸ βλέμμα διαυγές καὶ ζωρὸν ἄνευ μελαγχολίας καὶ ἀτονίας. Οἱ ῥώθωνες δὲν πρέπει νὰ εἶνε μήτε ἀκάθαρτοι μήτε βλενωδεις, καὶ τὸ ὄστυον τοῦ στήθους, τὸ δίκρανον (κοινῶς γιάντες), νὰ μὴ προεξέχῃ. Ὄταν τὸ πτηνὸν καθήμενον σιωπᾷ καὶ ἔχῃ ἐξωγκωμένα καὶ ἀνασηκωμένα τὰ πτερὰ, τὸ τοιοῦτον εἶναι σύμπτωμα κακόν. Ἀναπαυόμενον δὲν πρέπει νὰ ἀναπνέῃ συχνά, μήτε κατὰ διαλείμματα νὰ ἐκπέμπῃ ζηρούς ἤχους. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι πρόδρομος προσβολῆς τοῦ στήθους. Ὄταν τὸ πτηνὸν παρουσιάζῃ ἅπαντα τὰ λοιπὰ σημεῖα τῆς υἱεῖας, καὶ ἂν ἀκόμη στερεῖται πτερῶν τέλειον, τὸ πτηνὸν εἶναι καλόν δι' ἀγοράν. Αἱ περιποιήσεις καὶ ἡ καλλιτέρα κατοικία θ' ἀποδώσωσιν αὐτῷ ταχέως τὴν ὠραίαν πτέρωσιν. Προσέχων τις εἰς τὰ διδόμενα ταῦτα δύναται δι' ἑνὸς βλέμματος νὰ ἐκλέξῃ τὸ ἀγορασθῆσόμενον. Ἄπαντα τὰ πτηνὰ ἐν δουλείᾳ πολλαπλασιάζονται, ἀρκεῖ νὰ τύχῃσι τῶν ἀπαιτουμένων συνθηκῶν, ὅπως διεγερθῶσιν ἐν αὐτοῖς τὰ ἐρωτικά φυσικά τῶν αἰσθημάτων. Περιγράφοντες ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἕκαστον πτηνὸν τῶν διατρεφόμενων κυρίως ἐν κλωβοῖς παρ' ἡμῖν, θ' ἀναφέρωμεν πάντοτε τοὺς καταλληλοτέρους τρόπους τῆς συζεύξεως καὶ πολλαπλασιασμοῦ αὐτῶν. Ἐπίσης προκειμένου περὶ τροφῆς, ἐν λεπτομερείᾳ θὰ καταδείξωμεν τὴν ἑκάστῳ ἀρμοζούσαν καὶ συντελοῦσαν μᾶλλον εἰς διατήρησιν τῆς υἱεῖας αὐτοῦ.

Ἐπεταί συνέχεια.

N. X. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΗΣ

Ὡς ἐν καιρῷ ἀνηγγεῖλαμεν, ἀπὸ τῆς 1ης τοῦ μηνὸς τούτου ἤρχισεν ἡ ἐκδόσις τῆς **Ἱστορίας τοῦ 10' Αἰῶνος** τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Καρολίδου, ἣν ἀνέλαβεν ὁ διευθυντὴς τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας κ. Γ. Κασδόνης. Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἔργον τοῦ διαπρεποῦς ἐν τοῖς λογίοις ἡμῶν κ. Π. Καρολίδου μέλλει νὰ καταλάβῃ τιμητικὴν θέσιν μεταξὺ τῶν προϊόντων τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας, πληροῦν ἅμα ἑλλειψὶν ἐπιστητοσύτην ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Ἐν τῇ ἐκπονήσῃ αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς ἔσται ὑπ' ὅσιν πᾶσαν πηγὴν δυναμένην νὰ διαφωτίσῃ ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον τὰ πραγματευόμενα ζητήματα, μετὰ συντόνου ἐπιμελείας ἔρευνῶν καὶ μελετῶν πᾶν ἐν Εὐρώπῃ δημοσίευμα ἀναγόμενον εἰς τὴν συγχρόνον ἱστορίαν. Οὕτως ἀπῆρτισεν ἐπιστημονικὸν ἔργον οὕτως τέλειον, ἡ ὅλη δὲ τῆς συγγραφῆς ταύτης, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν τόσων σπουδαίων, ποικίλων καὶ δραματικῶν συμβάντων, πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν, τοῦ συγχρόνου βίου τῶν εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, ἅτινα γλαφυρῶς καὶ ὡς ἐνεστὶ σαφῶς καὶ μεθοδικῶς ἐκθέτει καὶ διαφωτίζει ἡ τέχνη τοῦ συγγραφεύς, προορίζεται νὰ ἐλκύσῃ ἀμέριστον τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου, τέρπουσα ἅμα καὶ διδάσκουσα αὐτόν. Ὡς τοιοῦτον τὸ ἔργον τοῦ κ. Καρολίδου δὲν ἔχει βεβαίως ἀνάγκην συστάσεως πρὸς τὸ Κοινόν. Μικρὸν ἀπόδειγμα αὐτοῦ δημοσιεύομεν ἐνταῦθα κατ' εὐμενῆ παραχώρησιν τοῦ ἐκδότου τὸν κατωτέρω χαρακτηρισμὸν τοῦ περιβοήτου αὐστριακοῦ διπλωμάτου πρίγκηπος Μεττερνίχου, οὐ παραθέτομεν καὶ τὴν εἰκόνα. Σ. τ. Δ.

Ὁ Κλήμης Λοθάριος Οὐενσελαῦος, πρίγκηψ Μεττερνίχος, ἐγεννήθη τῷ 1773 ἐν Κωβλεντία ἐξ οἴκου ἀριστοκρατικοῦ τῶν παραρρηνίων χωρῶν. Πρωίμως δὲ προαχθεὶς ἐν τῇ διπλωματικῇ ὑπηρεσίᾳ παρέστη ἐν τῷ ἐν Ραστάδῃ τῷ 1797

τοῦ συλλόγου τῶν κομητῶν τοῦ Γερμανικοῦ κράτους, ἀπὸ δὲ τοῦ 1801 διετέλει πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρίας ἐν Δρέσδῃ, Βερολίνῳ (1803) καὶ ἐν Παρισίοις (1806—9). Τῷ 1809 ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ Αὐστριακοῦ κράτους, διεύθυναν αὐτὸς ἐπὶ τεσσα-

ράκοντα περίπου ἔτη καὶ ἐπὶ τινα δὲ χρόνον, ἰδίως κατὰ τὰ ἔτη 1815—28, καταστήσας τὴν ὑπ' αὐτοῦ διευθυνομένην πολιτικὴν τῆς Αὐστρίας ἄξονα τῆς ὅλης εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς. Τοιοῦτος ἀνὴρ βεβαίως δὲν εἶναι ἄξιον νὰ παροραθῇ ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ ἐμφανίσει καὶ ἐνεργείᾳ. Ἄλλ' ὅμως ἂν πραγματευώμεθα ἐνταῦθα ἰδιαιτέρως καὶ ὅπως οὖν λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα, σκιαγραφοῦντες γενικῶς τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ, ποιούμεν τοῦτο οὐχὶ ἐνεκα τῆς ἐκτάκτου πολιτικῆς ἢ οἰασθήποτε ἄλλης ἀξίας τῆς σημασίας αὐτοῦ. Τὰ φυσικὰ προτερήματα τοῦ Μεττερνίχου ἦσαν μέτρια, ὁ δὲ μακρὸς αὐτοῦ πολιτικὸς βίος οὐδαμῶς ἀνέδειξεν αὐτὸν πολιτικὸν μέγαν ἢ ἄνδρα ἐκτακτον ἔστω σμικρὸν τι μεγαλεῖον περιβεβλημένον. Καὶ ὁ τόπος δὲ ἐν ᾧ ἐζήσῃ, καὶ τὸ κράτος, ὡπερ ὑπρέτησε, δὲν παρείχε στάδιον εἰς μόρφωσιν μεγάλων πολιτικῶν ἀνδρῶν. Πρὸς διάπραξιν μεγάλων πολιτικῶν ἔργων ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχωσιν οὐ μόνον ἐκτακτὰ φυσικὰ προτερήματα, ἀλλὰ καὶ εὐρὺ στάδιον πολιτικῶν καὶ ἠθικῶν πρὸς μεγαλοεργήματα. Ἄλλὰ τοιοῦτον στάδιον πολιτικῶν, ἠθικῶν δύναται νὰ ὑπάρχῃ μόνον ἐκεῖ, ἐνθα ὑπάρχουσιν ἔθνη, ἰδέα ἐθνικὴ καὶ ἰδέα πολιτικαὶ μεγάλα ἐκ μεγάλων καὶ ἐνδόξων τοῦ παρελθόντος παραδόσεων ἀπορρέουσαι, ἐκ τῆς πραγματικῆς δυνάμεως τοῦ παρόντος ἀρνούμεναι τὴν ὕλην καὶ ἐκ τῶν μεγάλων ἐμπνεύσεων τοῦ μέλλοντος καθοδηγούμεναι πρὸς δὲ καὶ κυβερνήσεις προοδευτικῆς καὶ ἡγεμονίας πεφωτισμένους, μεγαλεπήβολους, παραχωρῶν στάδιον δράσεως τοῖς ὑπ' αὐτὸν ὑπηρετοῦσιν. Ἄλλὰ τὸ αὐστριακὸν κράτος ἦτο ἔρημον πάντων τούτων τῶν ἀπαραιτήτων μεγαλοεργου ἱστορικῆς δράσεως στοιχείων ἢ δὲ τοῦ Μεττερνίχου θέσις ὡς ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ἦτο ἀπλὴ ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς πράγμασιν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς αὐστριακῆς πολιτικῆς καὶ τῶν ἰδιαιτέρων συμφερόντων τῆς τοιαύτης πολιτικῆς ἐφαρμοζομένην.

Ὁ Μεττερνίχος ὡς ἰθύντωρ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς δὲν εἶχε νὰ ἐπινοήσῃ τι νέον σύστημα οὐδὲ νὰ χαράξῃ νέαν ὁδόν. Τὸ μέγα ἔργον αὐτοῦ ἦτο νὰ βραδίξῃ ἐπὶ τῆς κεχαραγμένης ὁδοῦ καὶ νὰ ἐφαρμόξῃ μεθ' ὅλης τῆς ἀκριθείας καὶ αὐστηρότητος τὸ καθιερωμένον ἤδη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους σύστημα τῆς στασιμότητος. Ὅτι δ' ἄνθρωπος ἐπὶ δεκαετηρίδας ὁλοκλήρους οὐ μόνον τὴν ἐξωτερικὴν τῆς Αὐστρίας πολιτικὴν διεύθυνεν, ἀλλ' ἐπὶ τινα χρόνον ὑπῆρξε καὶ τῆς ὅλης εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς ἰθύντωρ, ἄρχων τοῦ πνεύματος τῶν ἡγεμόνων, δεσμεύων πρὸς ἑαυτὸν τοὺς πολιτικούς ἀνδρας, συμβουλευῶν καὶ προκαλῶν συνεντεύξεις ἡγεμόνων καὶ συγκαλῶν συνέδρια κρατῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ, τοῦτο ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς καθόλου καταστά-

σεως τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων κατὰ τὴν πρώτην ἰδίως δεκαετηρίδα τὴν ἐπακολουθήσασαν τοῖς γεγονόσι τοῦ 1815. Ἐν ταῖς ἐπαναστατικαῖς περιόδοις, καθὼς λέγει ὁ Mignet, δημιουργοῦσιν οἱ εἰς ταύτας ἀναμνηνόμενοι τὴν τύχην αὐτῶν οὐχὶ διὰ τοῦ πνεύματος αὐτῶν τοῦ πολιτικοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς διαγωγῆς, καὶ ἡ μετριότης ἢ ἀντέχουσα εἶναι ἰσχυροτέρα ἢ ἡ μεγαλοφυΐα ἢ διακοπτομένη, διότι ἡ ἐπανάστασις δὲν ἐπιτρέπει νὰ φαίνηται καὶ νὰ διακινώσκηται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἢ ἀληθῆς ἀξία. Ὁ Ροβεσπιέρρος κατέστη μέγας ἐν τῇ ἐπανάστασι διὰ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ιδιότητος. Περίοδος δὲ πολιτικῆ καὶ περιστάσεις καθόλου ὅμοιαι καὶ ἀνάλογοι πρὸς ἐπανάστασιν ἀνέδειξαν τὸν Μεττερνίχον μέγαν. Ἡ σφοδρὰ μεταξὺ τῶν πολιτικῶν μερίδων πάλη ἢ καθίστωσα δυσχερῆ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ὁ πολλακίς ὑπολαθάνων ἐνίοτε δὲ φανερός ἀγὼν τῶν νέων ἰδεῶν κατὰ τῶν καθεστώτων καὶ ὁ πρὸ τοῦ φάσματος τῆς ἐπανάστασεως διηνεκῆς φόβος ἡγεμόνων καὶ κυβερνήσεων ἐδημιούργησεν ἐν Εὐρώπῃ κατάστασιν ὅλως ἰδιορρυθμον καὶ ἐπισφαλεστάτην ὑπὸ τὴν ἐποψίν νῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης. Τὸ ὑπὸ τοῦ περιφήμου Ἀγγλοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς Φλόξ λεγόμενον, ὅτι «ἡ παλινόρθωσις εἶναι ἡ χειρίστη πασῶν τῶν ἐπαναστάσεων», ἐφημοζετο ἀκριβέστατα ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐσωτερικῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τῆς δημιουργηθείσης διὰ τῆς παλινόρθώσεως τοῦ 1815 πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Εὐρώπης.

Ἐν τοιαύτῃ ἀνωμάλῳ καταστάσει τῶν πραγμάτων, τῇ ἐχούσῃ πολλὴν ὁμοιότητα κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν ἠθικὸν αὐτῆς χαρακτήρα πρὸς ἐπανάστασιν, ὁ μικρὸς ἀνὴρ τῆς εἰρήνης δύναται ν' ἀσκήσῃ παροδικῶς παντοδύναμον ἐπὶ τὴν πορείαν τῶν πραγμάτων ῥοπήν κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ τὴν σημαίαν τὴν δυναμένην νὰ συναθροίσῃ περὶ ἑαυτὴν τοὺς θιασώτας τῆς ἐπανάστασεως ἢ ἀντεπανάστασεως. Καὶ ὁ Μεττερνίχος ἔφερε τοιαύτην τινὰ σημαίαν, τὴν σημαίαν τῆς πολιτικῆς στασιμότητος καὶ ἀδρανείας τῆς μεθισταμένης εἰς ἀντίδρασιν κατὰ πάσης προόδου καὶ εἰς ἐνεργητικότητα πρὸς καταπολέμησιν πάσης θετικῆς προόδου πολιτικῆς καὶ πρὸς ἀμειλικτον πόλεμον κατὰ παντός κινήματος ὑπὲρ ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἐλευθερίας τῆς ὁποίας τὸ ὑπὸ μορφήν ἐπανάστασεως φάσμα αὐτὸς πλέον παντός ἄλλου ἠδύνατο νὰ σείῃ πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς μοναρχικῆς Εὐρώπης. Διὰ τοῦ φάσματος τούτου κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ ὅλως ὑποχείριον ἑαυτῷ τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον τῆς Ρωσσίας καὶ δι' αὐτοῦ νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ. Τὸ ἠθικὸν κράτος τοῦ Μεττερνίχου ἐπὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ὅπως οὖν ὁμοίων αὐτῷ τὸν χαρακτήρα ἡγεμόνων καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν συνίστατο οὐχὶ ἐπὶ ἠθικῆς τινας ὑπεροχῆς ἢ δυνάμεως

πνευματικής, ἀλλ' ἐπὶ τῆς διαγνώσεως τοῦ ἀδυνατοῦ μέρους τοῦ χαρακτήρος τῶν ἀνθρώπων, εἰς ἣν εἶχεν ἰκανὴν ἐπιτηδεύματα καὶ πείραν. Ὁ Μεττερνίχος δὲν ἀντελαμβάνετο τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς σπουδαίως ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν πολιτικὴν καὶ ἠθικὴν ἔννοιαν καὶ βαθυτέραν σημασίαν τοῦ ὀνόματος καὶ οἰοῖται ἐποπτικῶς καὶ μετ' εὐθυγνώσεως, ἀλλ' ἐπιπολαίως ὑπὸ τὴν ἀμέσως ἀντιληπτὴν ὕψιν, τὴν ἐκφαίνουσαν τὰ συμφέροντα, τὰ πάθη καὶ τὰς προλήψεις καὶ ἄλλα ταπεινότερα ἠθικὰ ἐλατήρια ἡγεμόνων, κυβερνήσεων καὶ λαῶν. Ἐνήργει δὲ ὀδηγούμενος καὶ ἐλαυνόμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος τούτου οὐχὶ ὡς μέγας πολιτικός ἀνὴρ βλέπων ἅμα πρόσω καὶ ὀπίσω, ἀλλ' ὡς τις ἐπιτήδειος αὐλικός θεράπων Ἀσιανῶν δεσπότη, ὡς τις εὐνοῦχος πολιτικός ἀνὴρ ἄλλων αἰώνων, ἀγωνιζόμενος νὰ διατηρῇ τὴν θέσιν αὐτοῦ διὰ τῆς διαρκούς εὐνοίας τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ τὴν εὐνοίαν ταύτην ἐλκύων διὰ πολιτικῆς διαγωγῆς ἀρεστῆς τῷ τυραννικῷ δεσπότη. Καὶ κατὰ τοῦτο οὐ μόνον ἠθικοῦ μεγαλείου οἰουδῆποτε πάμπαν ἐστέρειτο ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ συνήθει πολιτικῆ περινοίᾳ οὐδαμῶς διέπρεπεν οὐδέ τοῖς ἐκ τοῦ ἐγγύθεν γινώσκουσιν αὐτὸν τοιοῦτου ἀνδρός δόκησιν παρεῖχεν. Οἱ ἐξωτερικοὶ τοῦ προσώπου χαρακτήρες, καὶ ἰδίως ὁ χαρακτηριστικός αὐτοῦ γέλιος, δὲν ἐνεποιούν τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν εἰς πάντας τοὺς παρατηρητάς. Τούτων ἄλλοι μὲν διεγίνωσκον ἐν αὐτοῖς ταπεινὴν τινα καὶ δουλικὴν φιλαρέσκειαν, ἄλλοι δολιότητα καὶ ἀκράτειαν, οὐδεὶς δὲ διεβλεπεν ἐν τῇ ὕψει αὐτοῦ ἐκφρασιν περινοίας, ἐξόχου πνεύματος ἢ βαθύτητος διανοίας. Καθ' ὃν ἔτι χρόνον νέος ὢν ἐσπούδαζεν ἐν Στρασβούργῳ καὶ Μογουντίχ, οὐδεμίαν μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλκε φήμης ἐπὶ ἐυμαθίᾳ, οὐδ' ἀπέκτισε μέγαν πλοῦτον γνώσεων ἢ παιδεύσιν συστηματικὴν. Μεθ' ὅλην τὴν φυσικὴν καὶ δι' ἐξέως προσγενομένην αὐτῷ εὐχέρειαν τοῦ λέγειν καὶ γράφειν, καὶ ἀφοῦ ἐγένετο ἤδη ὑπουργός, περιέπιπεν ἰδίως ἐν τῷ γράφειν εἰς πολλὰ σφάλματα λογικὰ τε καὶ γραμματικά. Οἱ συμμαθηταὶ αὐτοῦ ἐξύμουν ἐν αὐτῷ τινὰ fourbe, faux, fanfaron, ἥτοι τὸν πανούργον, τὸν ψευδῆ, τὸν ἀλαζόνα. Ὅτι εἶγέ τινα δεξιότητα φυσικὴν, εὐχέρειαν περὶ τὴν ἀντίληψιν, ὅτι ἦτο πολὺτροπος καὶ πολυμήχανος, τοῦτο ὠμολόγουν καὶ οἱ μάλιστα περιφρονοῦντες αὐτόν. Καὶ αὐτός ὁ περιβόητος Φουσσὲ ἐπήγει τὸ κατασκοπικὸν πνεῦμα τοῦ Μεττερνίχου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ ὀξέως διαγινώσκαι τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰς ἐλλείψεις τῶν χαρακτήρων.

Ἀλλὰ τὰ φυσικὰ ταῦτα προτερήματα ἡμαυροῦντο ὑπὸ τῶν ἐλαττωμάτων τῆς μεγάλης ἀταρσεκείας καὶ ἀλαζονείας. Ἐξωτερικῶν κοινωνικῶν προτερημάτων δὲν ἐστέρειτο, καθίστατο μάλιστα ἀγαπητός ἐν ταῖς συναναστροφαῖς διὰ

τῶν ἐπαγωγῶν αὐτοῦ τρόπων. Καίτοι δ' ἐκ νεότητος ἀπέφευγεν ἐργασίας καὶ πόνους διανοητικούς, εἶχεν ἀποκτήσει τινὰ ἐν τούτοις στωμιλίαν καὶ τινα ἐπιπόλαιον εὐφυλογοῖαν ἰκανὴν μὲν νὰ δελεάσῃ τοὺς κουφόλους Βιενναίους, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοὺς σπουδαίους κριτὰς τῶν εὐφυολόγων κρίσεων καὶ ἐκφράσεων αὐτοῦ.

Ὁ ἀξιολογούμενος ἄσωτος (l'aimable roué), ὡς ἐκαλεῖτο ὁ Μεττερνίχος ἐν ταῖς ἀριστοκρατικαῖς κοινωνικαῖς τάξεσι, διαγαγὼν τὴν νεότητά αὐτοῦ ἐν ἠδυπαθείαις καὶ ἐν ταύταις κατασπυρῶσας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ κατέστη πρωίμως ἔνεκα χρηματικῶν ἀμυχανίων καταχραστὴς καὶ εὐπροσιτώτατος εἰς δωροδοκίας, ἀπὸ τῆς ἐν Δρέσδη προσθεύσεως ἤδη καταχρῶμενος τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ πρὸς τοιαύτην ἐπονείδιστον κερδοσκοπίαν. Βραδύτερον γενόμενος ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν διετίθει ἀνελέγκτως καθ' ὅλην τὴν βασιλείαν τοῦ Φραγκίσκου Α' καὶ μετὰ πολλῶν καταχρήσεων ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ ἔτησίως διὰ τὴν διπλωματίαν καὶ τὴν μυστικὴν ἀστυνομίαν προσδιοριζόμενον κονδύλιον τῶν 13 ἑκατομμυρίων φλωρινίων. Περὶ τῶν δωροδοκιῶν δὲ τοῦ Μεττερνίχου ὑπὸ ἡγεμόνων καὶ κυβερνήσεων πολλὰ λέγονται, τῶν ὁποίων τινὰ μόνον, καὶ τὰ ἐλάχιστα, ἂν ὦσιν ἀληθῆ, ἀρκοῦσι νὰ καταδεικνύωσι τὸν Μεττερνίχον ἕνα τῶν μᾶλλον διεσθαρμένων καὶ ἐξηχραιωμένων πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ ὄντων χαρακτήρων. Οὕτω λέγεται ὅτι κατὰ τὴν ἐν Βιέννῃ σύνοδον διεσθαιρέτο ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ἡγεμόνων καὶ κυβερνήσεων, ἵνα ὑπερασπίξῃ τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἐν τῇ συνόδῳ. Ἐπίσης δὲ μεγάλα ἀποδίδονται αὐτῷ καταχρήσεις κατὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας πολεμικῆς ἀποζημιώσεως καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τὴν ἐκκένωσιν τοῦ Γαλλικοῦ ἐδάφους ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς κατοχῆς. Λέγεται πρὸς τούτους, ὅτι οὐ μόνον ἐλάμβανε δῶρα παρὰ τῆς Ρωσσίας διὰ τῆς δουκίσσης Σαγάν, ἀλλ' ὅτι συνέτασεν ἰδιωτικὰς ἐκθέσεις καὶ ὑπομνήματα καὶ ἄλλα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα διὰ τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Ρωσσίας, καὶ ἐν γνώσει τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἡμείβετο διὰ μεγάλων χρηματικῶν ποσῶν χάριν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης διδομένων, καὶ ὅτι ὁ Καποδίστριας δις (1812 καὶ 1819) ἐπειράθη νὰ προσαγάγῃ τὸν ὄντιον πολιτικὸν ἀνδρα τῆς Αὐστρίας εἰς τὰ πολιτικὰ σχέδια τῆς Ρωσσίας δι' ὑποσχέσεως μεγάλης χρηματικῆς δωρεᾶς. Εἶναι δ' ἀληθές ὅτι ὁ Ναπολέων κατὰ πρόσωπον ἐκάλεσε τὸν Μεττερνίχον δωροδόκον ἥτοι χρήμασι διαφθερόμενον (ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως). Ἡ πρὸς τοιαύτην δωροδοκίαν καὶ διαφθοράν ἐξίς καὶ ἀγάπη τοῦ Μεττερνίχου ἦτο κατὰ μέγα μέρος ἀποτέλεσμα τοῦ ἠδυπαθοῦς καὶ ἀκολάστου βίου, τὸν ὁποῖον, ὡς εἶπομεν, διῆγεν ἐκ νεότητος. Ὁ τοιοῦτος δ' ἠδυπαθὴς βίος, ὃν ἐξηκολούθει νὰ διάγῃ καὶ ἀφοῦ τῷ 1809 ἐκλήθη

εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς δυσφήμους περὶ τοῦ οἰκιακοῦ, οἰκογενειακοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου τοῦ Μεττερνίχου φήμας, αἰτινες καὶ μὴ ὦσιν ἐν πᾶσιν ἀληθεῖς, δεικνύουσιν οὐχ ἥττον ἡμῖν ποίας ὑπολήψεως ἠθικῆς ἀπῆλκεν ὁ ἀνθρώπος οὗτος παρὰ τοῖς συγχρόνοις αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἀνὴρ τοιαύτης ἀπολαύων φήμης ἠδύνατο μὲν νὰ ἦναι τέλειος αὐλικός, ἀλλ' οὐδέποτε σπουδαίος, πολλοῦ γε δεῖ, μέγας πολιτικός ἀνὴρ, ἀλλὰ μόνον πολιτικός μηχανορράφος. Διότι οὐδ' ἡ ἀρετὴ σπουδαίου πολιτικοῦ ἀνδρός δύναται νὰ ἦναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς καθόλου ἠθικῆς ἀξίας αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ περὶ τῆς ἠθικῆς ταύτης ἀξίας καὶ ὑπολήψεως.

Ἄλλ' ὁ Μεττερνίχος οὐ μόνον ὡς δωροδόκος κατηγορεῖτο, οὐ μόνον ὡς ἠθικῶς διεσθαρμένος καταλαλεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνθρώπος καθόλου ὑπὸ τῶν συγχρόνων περιφρονεῖτο καὶ ἠτιμάζετο. Παρὰ τοῖς ἡγεμόσι καὶ πολιτικοῖς ἀνδράσι, καὶ αὐτοῖς τοῖς ὁμοίοις τὸν χαρακτήρα πρὸς αὐτόν, οὐδεμίαν ἀπῆλκεν ὑπολήψεως ὁ Μεττερνίχος. Αὐτός ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ τοσοῦτον ὕστερον ἐν ταῖς στιγμαῖς τῆς στενοχωρίας αὐτοῦ δεσποζόμενος ὑπὸ τοῦ Μεττερνίχου ὡς πολιτικοῦ ἀνδρός ἢ μᾶλλον ὡς ἰθύντορος τῆς αὐστριακῆς πολιτικῆς, κατὰ τὸν χρόνον τῆς βιενναίας συνόδου ἀπεκάλει αὐτόν περιφρονητικῶς γ ρ α φ ε α (ἴσως διὰ τὸ μισθωτόν αὐτοῦ) καὶ, ὡς ἄν τις ἐφόρα αὐτόν ὡς χυδαῖον ψεύστην, ἠγανάκτει διότι δὲν ἐπιτρέπετο νὰ λάβῃ ἀτομικὴν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ ἀτιμοῦ ἀνθρώπου, ἀπηγόρευε δὲ πᾶσι τοῖς περὶ αὐτόν τὴν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μεττερνίχου ἐπίσκεψιν. Ὁ Ναπολέων ἔλεγεν ὅτι ὁ Μεττερνίχος τὴν δολιότητα καὶ τὴν μηχανορραφίαν ἐξέλαμβανεν ὡς τέχνην τοῦ πολιτεύειν. Ὁ Ἐλβετός τὴν καταγωγὴν Ρῶσσοις πολιτικός ἀνὴρ Μέριαν ἐκάλεε αὐτόν κ ο ν ἰ α ν γ α ν ω μ ἔ ν η ν' καὶ αὐτός δὲ ὁ περὶ τὰς πολιτικὰς ραδιουργίας ἐμπειρότατος Ταλλεϋράνδος ἐκάλεε τὸν Μεττερνίχον πολιτικὸν τῆς ἐβδ ο μ ἄ δ ο ς, ταχέως ἀλλάσσοντα σκοποὺς καὶ μέσα, οὐδένα ποιοῦμενον λόγον τιμῆς καὶ πίστεως. Καὶ οἱ Ἀγγλοὶ πολιτικοὶ ἄνδρες, ὁ Οὐέλινγκτὼν καὶ αὐτός ὁ ἐπίσης μοχθηρὸς καὶ τὰ πολλὰ τῷ Μεττερνίχῳ ὁμοῖος Ἀγγλὸς πρωθυπουργός Καστελνίχτος περιφρονητικῶς ἐλάλουν περὶ τοῦ αὐστριακοῦ ὑπουργοῦ καὶ τοῦ ἀμφιβόλου χαρακτήρος αὐτοῦ καὶ τῆς δολιότητος. Εἰς δὲ τὸν ἀποφροντὰ πῶς ἀνὴρ τοιαύτης κατὰ βάθος ἀπολαύων φήμης καὶ ἠθικῆς ὑπολήψεως παρὰ τῶν ἡγεμόνων καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν ἰθεωρεῖτο κοινῶς πολιτικός ἀνὴρ καὶ ἐτιμάτο ὡς τοιοῦτος ἐν τε τῷ κράτει, ἐν ᾧ ὑπηρετεῖ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, πρόχειρος ἢ ἀπάντησις ἢ διδομένη ὑπὸ τοῦ Γερβίνου

λέγοντος, ὅτι «ἤθελεν εἶσθαι ἀληθῶς ἀκατάληπτον εἰς οἰονδήποτε πῶς εἰς τὸ ὄνομα τοιοῦτου ἀνδρός ἦτο δυνατόν νὰ προσαφθῇ κρείττων τις φήμη, ἂν μὴ ἤξευρεν οὗτος πόσον ἡ ἐξουσία ἀποσυφλοῖ τὴν κρίσιν τῶν ἐγγωρίων καὶ πόσον φυσικὸν εἶναι νὰ ἐπαινεῖται παρὰ τοῖς ξένοις ἀνὴρ παρέχων αὐτοῖς ὠφελείας».

Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ

Ο ΡΑΓΚΑΒΗΣ ΕΝ ΜΟΝΑΧΩ

Ἐν ταῖς βιογραφίαις τοῦ Ἀλεξάνδρου Ραγκαβῆ, ἄρτι μεταστάντος, ἂς ἀνέγνωσα εἰς τὰς τῆς πρωτεύουσας ἐφημερίδας, διαφοροτρόπως ἐξετέθησαν τὰ περὶ τῶν ἐν Μονάχῳ τῆς Βαυαρίας σπουδῶν αὐτοῦ.

Ἐάν δὲν κρίνῃ ἡ «Ἐστία» ἄσκοπον, ἂς δημοσιεύσῃ τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα ἐξ ἀνεκδότου συγγραφῆς μου ἐπιγραφομένης «Περὶ τῆς ἐν Μονάχῳ Ἑλληνικῆς κοινότητος καὶ Ἐκκλησίας». Τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα ἤκουσα παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀειμνήστου Λ. Ραγκαβῆ.

Ἐν Κερκύρᾳ 24 Ἰανουαρίου 1892.

ΣΠ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΣ

«... Ἀπεφάσιεν ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος νὰ προσλάβῃ παρ' αὐτῷ ἑλληνοπαιδᾶς, υἱὸς ἀγωνιστῶν πενομένων, ὅπως μορφώσῃ αὐτοὺς καὶ ὡς ἴδια τέκνα ἀναθρέψῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ ἐκπαίδευσιν ἐν Μονάχῳ. Ἐπραγματοποιήθη δὲ ἡ ἀπόφασις ἐκεῖνη τοῦ ἀειμνήστου φιλέλληρος ὡς ἔζη:

Εἶχεν ἀποσταλῆ παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ τῷ 1825 εἰς Μονάχον ὁ Α. Ραγκαβῆς, ὅπως παιδεύθῃ περὶ τὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ προστασίαν τοῦ φιλέλληρος καθηγητοῦ Θεοφίλου. Μαθὼν τοῦτο παρ' ἐκείνου ὁ Λουδοβίκος, πρόετινεν αὐτῷ ν' ἀφήσῃ τὰς Μούσας ἂν θέλῃ, καὶ νὰ ἐκπαιδεύθῃ περὶ τὰ πολεμικὰ ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῆς πόλεως ἐκεῖνης, ὡς ὑπότροφος αὐτοῦ (διότι, ἔλεγεν ὁ ἀειμνήστος ἐκεῖνος βασιλεὺς, ἡ Ἑλλὰς εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις ἔχει ἀνάγκη βραχιόνων στρατιωτικῶν). Τὴν πρότασιν ὁ Ραγκαβῆς ἀπεδέχθη, καίτοι δὲν ἔστρεφεν ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς τὰ στρατιωτικά. Πρὸ τοῦ τέλους ὁμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1825 ἦλθεν ἐπίσης ὅπως ἐκπαιδεύθῃ εἰς Μονάχον ὁ συγγενὴς αὐτοῦ Σκαρλάτος Σούτσος, γόνος, ὡς γνωστὸν, τοῦ δυστυχήσαντος κατόπιν ἡγεμονικοῦ οἴκου τῆς Βλαχίας. Ὁ Ραγκαβῆς, γενναίως φερόμενος, ἐμήνησε διὰ τοῦ Θεοφίλου τῷ βασιλεῖ ὅτι ὁ Σούτσος ὑπὸ πολλὰς ὑπόψεις εἶχε μεῖζονα ἢ αὐτὸς δίκαια ἐπὶ τῆς ἡγεμονικῆς ἐλευθεριότητος, καὶ μάλιστα διότι αὐτὸς δὲν ἦτο μὲν πλούσιος ἀλλ' ἠδύνατο ἐπισηδῆποτε νὰ συντηρηθῇ ἰδίᾳ δαπάνῃ ἐν τῇ ξένη, ἐκεῖνος δὲ μετὰ πολλὰς δυσκολίας θὰ κατώρθου τοῦτο. Ὁ καλοκλήχθος ὅμως βασιλεὺς, μέχρι δακρύων συγκινηθεὶς, ἐδείχθη ἔτι γενναύτερος, παραλαβὼν τοῦτον καὶ ἐκεῖνον ὡς ὑποτρόφους. Οὗτοι οἱ δύο λοιπὸν ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι τοῦ Λουδοβίκου ὑπότροφοι».

Πρός την δύση ο ήλιος τ' ἄσμα του γυρνᾷ,
τὰ χρυσᾶ μαλιά του κυματίζουν·
βάθουν ζεμπουλένια τ' ἀψηλά βουνά,
πορφυρά τὰ οὐράνια χρωματίζουν.

Ζώνουν με σχιστές, κροσσάτες ἀντιλιές
κάθε συννεφιά τῆς ἀτμοσφαιρας,
σὺν χρυσές ταντέλες καὶ τρανταφυλλιές
ἔς τὸν γαλάζιο πέπλο τῆς Ἑσπέρας.

Κι' ἀψηλά ἀπ' τὰ κρόσσια ἐκεῖ τῆς συννεφιάς,
σὺν διαμάντι ποῦ δὲ αὐτὰ στολίζει,
τ' ἄστρο τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Εὐμορφιάς,
ἢ γλυκεῖα Ἀφροδίτη μ' ἀντικρύζει.

Πρῶτο ἀπ' ὅλα τ' ἄστρο μέσ' ἔς τὸν οὐρανό,
πρῶτος ἀπ' τὸν λόφο σ' ἀγναντεύω·
Σὺν ἀποσπερίτη, σὺν αὐγερινό,
ἄστρο τῆς Ἀγάπης, σὲ λατρεύω!

Τ' ἄσμα τοῦ ἡλίου κ' ἡ ζωὴ τῆς γῆς
μέσ' ἀπὸ τοῦ χάους τὴν ἀγκάλη
δὲν ξυπνοῦν, δὲν βγαίνουν, ἄστρον τῆς αὐγῆς,
πρὶν ἰδοῦν τὸ φῶς σου νὰ προβάλη.

Μὰ καὶ κάθε πόθος ἔς τὴν καρδιά κρυφός,
κάθε ἰκανότης μέσ' ἔς τὴν φύσι,
μὴπως δὲν κοιμούνται, πρὶν ἀγάπης φῶς
ἔς τὸν ὀρθὸ τὸ δρόμο τὰ ξυπνήσῃ;

Ἐ τοῦ Θεοῦ τὸν κόρφο τ' ἄτομα χυτὰ
ἐκοιμούνταν, τῶνα χώρια ἀπ' τ' ἄλλο.
Μ' ἕνα βλέμμ' ἀγάπης τὰσμιξε κι' αὐτὰ
κ' ἔκαμαν τὸν κόσμον τὸν μεγάλο.

Κι' ἀπὸ τότε ποῦεπε κ' ἔγεινε πρωί,
κ' ἔβαλε καρδιές μέσα ἔς τὰ στῆθη,
πάντ' ἀπ' τὴν ἀγάπη κάθε μιὰ ζωὴ,
κάθε ἀστέρι ἔς τὴν ζωὴ ὠδηγᾷ.

Πρῶτο ἀπ' ὅλα τ' ἄστρο μέσ' ἔς τὸν οὐρανό,
ἄστρο τῆς Ἀγάπης, σ' ἀγναντεύω·
Σὺν τοὺς Μάγους σκύβω καὶ σὲ προσκυνῶ,
σὺν ἐρωτευμένος σὲ λατρεύω.

Σὺ, κι' ὅταν πλαγιάσῃ ὁ ήλιος καὶ ταφῆ,
διαμαντένιο τ' ὕ κρατεῖς λαμπάδι·
σιγογέρονες ἔς τὴν στρωμνὴ του, σὺν κρυφῆ,
σὺν γλυκεῖα του ἀγάπη κάθε βράδυ.

Καὶ ἡ πιστὴ ματιὰ σου ἔς τὴν θλιμμένη γῆ
φαίνεται μιὰ παρηγορία μεγάλην·
Μὲ τὸν ήλιο ποῦ πενθοῦμε τὴν αὐγὴ
μόνο σὺ θὰ μᾶς ἐνώσῃς πάλι.

Μὰ, κι' ὁσάκις δύση μιὰ ζωὴ θνητῆ,
Καὶ χαθῆ, σὺν φῶς ποῦ τελειώνει,
μὴπως ἢ ἀγάπη τῶν καρδιῶν μ' αὐτῆ
κ' ἔξω ἀπὸ τὴν γῆ δὲν μᾶς ἐνώνει;

Πρῶτο ἀπ' ὅλα τ' ἄστρο μέσ' ἔς τὸν οὐρανό,
ἄστρο τῆς Ἀγάπης, σ' ἀγναντεύω·
Σὺν τοὺς Μάγους σκύβω καὶ σὲ προσκυνῶ,
σὺν ἐρωτευμένος σὲ λατρεύω!

Πάνω ἀπὸ τὸν τάφο ὁ νοῦς μας σιωπᾷ
Νύχτα βλέπει καὶ μηδὲν ἐμπρός του.
Τῆς ἀγάπης ἢ ἀχτίνα διασκορπᾷ
τὸ βαθύ σκοτάδι τοῦ ἀγνώστου;

Μὲ τ' ἀχνά της χέρια μάννα θλιθερῆ
ἢ τοῦ παιδιοῦ τὸ χῶμα ἀλαφροσκάφτει·
Λούλουδα φυτεύει, γιὰ νὰ τὰ χαρῆ,
λύχνον γιὰ παρηγορία τοῦ ἀνάφτει.

Μὲ τὰ μάτια ποῦ θρηνεῖ τὰ χαρωπὰ
ἢ ἀγάπη ἔς τὴν καρδιά δὲν σβύνει·
Ἐ τὰ ὄφθανά γιὰ τὸ παιδί της τὴν σκορπᾷ,
ἔς τὰ φτωχὰ τὴν δίδει ἐλεημοσύνη,

Κ' ἔτσι τῆς Ἀγάπης ἢ θερμὴ πνοὴ
δυὸ ζωές ἔς ἕνα νεκρὸ χαρίζει·
Μιὰ μέσ' ἔς τὴν καρδιά μας, πρόσκαιρη ζωὴ,
μιὰ αἰώνια, ποῦ ὁ καθεὶς ἀξίζει.

Πρῶτο ἀπ' ὅλα τὰστρο μέσ' ἔς τὸν οὐρανό,
ἄστρο τῆς Ἀγάπης, σ' ἀγναντεύω·
Σὺν τοὺς Μάγους σκύβω καὶ σὲ προσκυνῶ,
σὺν ἐρωτευμένος σὲ λατρεύω!

Ὡς καὶ τοῦ ἀθέου ἢ καρδιά μαζί
μ' ἕναν ἀσκητῆ θὰ συμφωνήσῃ·
Δίχως ἄλλο ἐντός της κάθε πλάσμα ζῆ,
κάθε τι, ποῦ ἀλὴ θεία εἶχε ἀγαπήσει.

Δίχως ἄλλο, μέσ' ἔς τὰ στῆθια τὰ ἱερὰ
τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ ἀγάπη γεννημένες,
δὲν πεθαίνουν οἱ ψυχές καμμιά φορὰ,
καὶ ἄς ἦνε οἱ σάρκες μας θαμμένες.

Μὲ ἀγάπη ἀπ' ἄστρο ἔς ἄστρο τὲς περνᾷ,
νὰ χαροῦν τῶν ἔργων του τὰ κάλλη
Ὡς ποῦ νὰ ἐνωθοῦμε ὅλοι μᾶς ξανά
ἔς τοῦ Κοινοῦ Πατρὸς μας τὴν ἀγκάλη.

Πρῶτο ἀπ' ὅλα τ' ἄστρο μέσ' ἔς τὸν οὐρανό,
πρῶτος ἀπ' τὸν λόφο σ' ἀγναντεύω·
Ἐ τὸν ἀποσπερίτη, σὺν αὐγερινό,
ἄστρον τῆς Ἀγάπης, σὲ λατρεύω!

ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Κρισις τῶν ἀγωνοδικῶν

Ἡ κυρία Σεβινιέ, ἡ ὁποία ἔγραψε βεβαίως τὰς ὠραιότερας ἐπιστολάς τοῦ κόσμου, ἔδωκε ποτε πρὸς τὴν θυγατέρα της τὴν ἐξῆς πολῦτιμον συμβουλὴν: «Ὅταν μοῦ γράψῃς δὲν θέλω νὰ μοῦ ἀνοίγῃς τὴν βιβλιοθήκην σου ἀλλὰ τὴν καρδίαν σου». Τοῦτο ὅμως φαίνεται ὅτι ἐλησμένησαν ὅλοι σχεδὸν οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὸν μικρὸν ἀγῶνα τῆς Ἑστίας. Τί φόρτος σχολαστικῶν τρόπων, τί ἀναμνήσεις ἀκαίροι φιλολογικαί, τί σαβάνωμα ὑπερκαθαρειούσης ἐκφράσεως, τί ἀπεραντολογία καὶ ἐπιτήδευσις καὶ ἀκοσμία πλημμυροῦσι καὶ τὰς δεκατρεῖς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔχομεν ὑπ' ὄψιν. Δεκατρεῖς! Πρῶτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν μας ποῦ μᾶς ἔτυχε νὰ ἐπαληθεύσῃ ἡ περὶ τοῦ ἀπαισίου ἀριθμοῦ πρόληψις. Δὲν εὗρομεν οὔτε μίαν μεταξὺ αὐτῶν, οὔτε αὐτὴν τὴν βραβευσμένην, ὅπως θὰ τὴν ἠθέλαμεν μετὰ τὴν ἀφέλειαν καὶ εἰς τὴν γλώσσαν καὶ εἰς τὴν οὐσίαν, μετὰ τὴν εὐκρινείαν καὶ τὴν θερμότητα τοῦ αἰσθήματος, μετὰ τὴν τεχνικὴν ἐκτέλεσιν, ἀπαραίτητον διὰ νὰ κρύψῃ τὴν ἐπιτήδευσιν αὐτῆς καὶ μὲ κάποιαν πρωτοτυπίαν τέλος πάντων, ἡ ὁποία τόσῳ μᾶλλον θὰ ἦτο ἐπαινετὴ, ὅσο τὸ θέμα τετριμμένον. Συντρίμματα μόνον τῶν ἀρετῶν τούτων συναντᾷ κανεὶς ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐπὶ πελάγους ἐλαττωμάτων. Δὲν ἤξευρομεν ἂν ἡ παρομοίωσις μας εἴνε δόκιμος, πλὴν ἀρκεῖ ὅτι αὐτὴ τὴν ἐντύπωσιν ἀποκαμίζομεν ἐκ τοῦ συνόλου τῶν χειρογράφων καὶ ἐνθυμούμεθα ἐν συμπέρασμα, κεκυρωμένον δυστυχῶς καὶ ὑπὸ τῆς καθημερινῆς παρατηρήσεως ὅτι διὰ πολλὰ ἴσως εἴμεθα ἱκανοὶ εἰς τὸν τόπον μας, ἀλλ' ἔχι ἀκόμη διὰ νὰ γράψωμεν μίαν ἐπιστολὴν ὅπως πρέπει.

Τὸ δὲ ἀπελπιστικώτερον εἶνε ὅτι πολλοὶ τῶν διαγωνιζομένων δὲν ἐνόησαν οὐδὲ ὅπως περὶ τίνος πρόκειται καὶ ἀντὶ ἐπιστολῆς πρωτοχρονιάτικης ἔγραψαν ἄλλος ἔχθεσιν ἰδεῶν, ἄλλος διήγημα, ἄλλος στιχοῦργημα. Οὕτως ὁ Φιντίας Χ. ἐκ Τρικιάλων ἐγέμισεν ἐκτὼ (ἀρ. 8) μεγάλαν σελίδαν στενογραμμένην μ' ἕνα ἐμπορικὸν χαρακτῆρα ἀντιπαθητικόν, καὶ μετὰ γλώσσαν ψυχρὰν καὶ ἐπιτηδευμένην ἀπὸ ἀναμνήσεις, αἰσθήματα, πάθη καὶ συλλογισμούς, ὥστε νομίζει κανεὶς κάποτε ὅτι ἀναγινώσκει μονόλογον δράματος. Ἐχει ἐδῶ κ' ἐκεῖ μερικά εὐμορφα πράγματα, ἀλλὰ καὶ ὅλα της ἀνῆσαν εὐμορφα πάλιν δὲν θὰ ἐγίνετο ποτε ἡ ἐπιστολικαία αὐτῆ διατριβὴ ἐπιστολῆς πρωτοχρονιάτικης. Ἐλησμονήσαμεν νὰ προσθέσωμεν τὸ φοβερώτερον: ἐν μέρος τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς εἶνε ἕμμετρον!

Ἄν ἔχι συντομώτερος καὶ ἐπιεικέστερος τοῦ προηγούμενου, ἀλλ' ἀσυγκρίτως δοκιμώτερος εἶνε ὁ ἐκ Μεσολογγίου Βασίλειος, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἀφέλιχτον οὐλομένην μᾶς διεγείρει ἐν ἐπεισῶδιον τρυφερόν, αἰσθηματικώτατον, ὑπενθυμίζον τὴν εὐωδίαν τοῦ ἴου, ἔχι βέβαια μόνον μετὰ τὸ χῶμα τῆς μελέτης μετὰ τὸ ὅποιον εἶνε γραμμένον... Ἡμεῖς δὲν εἴμπορομεν ἐδῶ νὰ τὸν βραβεύσωμεν, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἡ τὸν συμβουλεύσωμεν νὰ ἐπιφρασθῇ τῆς ὑπο-

θέσεως τῆς ἀτυχῆς ἐπιστολῆς του διὰ νὰ γράψῃ ἐν εὐτυχῆς διήγημα.

Ὁ ἄλλος ἐκ Μεσολογγίου — Μισάνθρωπος αὐτὸς — τολμᾷ νὰ εὐχηθῇ εἰς τὸν φίλον του, ὅσον εἴμπορετε νὰ φαντασθῆτε κακῶς, νὰ μὴν τοὺς βρῇ... ἄλλος χρόνος. Εἰς τὸ ἀπαισιον αὐτὸ ἔγγραφον καταντᾷ ἐλάττωμα καὶ ἡ ξηρὰ καὶ ἀπότομος συντομία. Τὸ μόνον του προτέρημα εἶνε ἡ δημοτικὴ του γλώσσα, τὴν ὁποίαν πολὺ ἀγαποῦν, φαίνεται, οἱ Μεσολογγίται.

Ὁ ἐξ Ἀθηνῶν Στραθόξυλος δεικνύει κάποιαν εὐφυίαν εἰς τοὺς συλλογισμούς δι' ὧν καταλήγει εἰς τὸ ἀπροσδόκητον συμπέρασμα νὰ μὴ εὐχηθῇ τίποτε εἰς τὸν φίλον του. Μᾶς ἤρσε μάλιστα τὸ λογικὸν λοροπαίγιον μετὰ τὴν λέξιν σπέρτο. Ἀλλ' εἶνε σχολιοστενῆς ἡ ἐπιστολὴ καὶ στερεῖται ἐντελῶς αἰσθήματος καὶ ἀφελείας. Ὁ πρὸς ὃν γράφει δὲν φαίνεται πλέον νὰ εἶνε φίλος του ἀγαπητὸς ἀλλ' ἕνας ἄνθρωπος ἐξυπνος, γνώριμος ἀπλοῦς μετ' οὐ εὐφυολογίᾳ βεβαιασμένως καὶ ἐν οὐ δέοντι.

Ὁ Δάμων, ἐξ Ἀθηνῶν καὶ αὐτὸς, θελήσας ν' ἀποτεινῆ τρυφεροῦς στίχους πρὸς ἀγαπητὸν του φίλον ἐν τῇ ξένη, δὲν κατώρθωσεν ἄλλο παρὰ νὰ γράψῃ ὀλίγα ὑποφερτὰ τετράστιχα, μὴ πληροῦντα διόλου τοὺς ὅρους τοῦ διαγωνισμοῦ. Ταῦτα σχεδὸν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν καὶ πρὸς τὸν Κουκλόδροον (Ἀθηνῶν) πραγματευόμενον τὸ ἴδιον θέμα χωρισμοῦ, τὸ ὅποιον μόνον τὴν ὠραίαν εὐχὴν τῶ ἐπένευσε: Καὶ νᾶχῃ πάντα στὴν καρδίαν χαρὰς κ' ἐλπίδες τῆσσε Ὅσους καίμους καὶ βάσανα μετ' ἡ δικῆ μου ἔχω.

Ὁ δὲ Λορδοκόρτης — διὰ νὰ τελειώσωμεν τὰ ἕμμετρα — ἀγνώστου διαμονῆς ποιητῆς, φαίνεται ἀξίῶν νὰ μιμηθῇ τὸν κ. Σουρῆν. Καὶ τόρα μὲν δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλ' ἢ ἐὰν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θ' ἀπομιμηθῆται ὡς πρὸς τὴν σάτυραν τὸν συντάκτην τοῦ «Ρωμηοῦ» μετ' ὅσης ἐπιτυχίας τὸν ἐμιμήθη ἤδη εἰς τὰς καινοφανεῖς του ὁμοιοκαταληξίας — κρόταλο μετὰ κόκκαλο καὶ ἄλλ' ἀγμά μετὰ φάλαγγα! — τὸν συμβουλεύομεν νὰ μὴ κάμῃ δευτέρα ἀπόπειραν.

Νὰ καὶ μίαν ἐπιστολὴν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Δυσκολεῖται κανεὶς νὰ πιστέυσῃ ὅτι τὴν ἔγραψεν ὁ Πέλοψ τῆ 10]22 12,91 ἐν Ἀθήναις. Ἡ συντομία της ἢ τόσῳ μετρημένη εἶνε πλήρης συνθηματικῶν ἐκφράσεων παστωμένων, ψευδοῦς εὐγενείας, κολακείας, βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης. Φαίνεται ὡς νὰ γράψῃ τοῦλάχιστον δουλοπάρκοις πρὸς τὸν αὐθέντην του τὸν γαληνότατον. Στοιχηματίζομεν ὅτι ὁ ἐπιστολογράφος εἶνε Ἐπτανήσιος.

Εἶνε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀπορίας ἄξιον πῶς κατώρθωσε νὰ γράψῃ τόσῳ σχολαστικῆν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ἀθῶαν φίλην της ἢ ἐκ Σύρου Δέφ. Τὰ αἰσθηματὰ της ἐκουκούλωσε μ' ἕνα πληθὺ ὥσπερ, παρελάουουσι, ἔδοξε κ.τ.λ. Καὶ ἀνορθογραφίαν ἐν τῷ μεταξὺ ὅσας θέλετε: μη-ραῖον τέλος, ἤθειαν εἰςθε κτλ. Συλλογίζομενος κανεὶς ὅτι οὕτω μακρόθεν εἰς τὰ Παρθενάγωγεία μας νὰ ἐπιστολογραφοῦν αἱ πλείεσται τῶν ἐλληνίδων, ποῦ εἴμπορεῖ πλέον νὰ γελᾷ!

Τὸ τετράστιχον τοῦ Χάνε τὸ ὅποιον ὁ Γλαύκος (ἐξ Ἀθηνῶν) παραθέτει εἰς τὴν ἐπιστολὴν του, αὐτὸ μετὰ τὴν χάριν του καὶ μετὰ τὴν συντομίαν του ἀποτελεῖ τὴν καταδικὴν της. Τί ἀτεχνὸς καὶ σχολιο-

νοτενῆς ἐπιστολῆ! Τὸ διηγηματάκι, τὸ ὅποσον ἐγκλείει εἶνε ἀληθινὰ χαριτωμένον. Ἀλλὰ διατί νὰ τὸ διηγηθῆ πρὸς ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος παντὸς ἄλλου τὸ ἐγνώριζε καλλίτερον; Καὶ ἐν τῷ μεταξύ νὰ λησμονήσῃ καὶ αὐτὸς ὅτι ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἥρωά του καὶ νὰ τῷ γράφῃ τριτοπροσώπως: «Ἐγὼ Ἕλληνα! φωνάζει ἐκεῖνος!»;

Τίποτε, τίποτε δὲν μᾶς λέγει ἡ «Ἠὼς» τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὸν καλλιγραφικὸν τῆς χαρακτῆρα καὶ τὸν κομψὸν ῥοδόχρουν τῆς χάρτην. Κοινὸι τόποι παντὸς λόγου ἀνάξιοι. Τὸ ἴδιον θὰ ἦτο εἴτε ἐγγράφετο εἴτε δὲν ἐγγράφετο ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ... προκειμένου πάντοτε νὰ μὴ σταλῆ πρὸς τὴν Μαρίαν, ἀλλὰ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς «Ἐστίας».

Ὁ Γελαστός (ἐξ Ἀθηνῶν) φαίνεται ἄνθρωπος γνωρίζων νὰ κρατῆ τὸν κλάμον. Ἔχει θερμὸν αἰσθημα, ὠραίας ιδέας, ὀμαλὸν ὕφος... ἀλλὰ μόνον ἐπιστολάς δὲν ἤξεύρει νὰ γράφῃ. Πόσον θὰ ἦτο ὠραιοτέρα ἔξαρνα ἢ μακροσκελὴς καὶ ἄχρους ἐπιστολὴ του ἂν συνέκειτο μόνον ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἔντονον καὶ ἀρκετὰ πρωτότυπον παράγρασον.

Ἐξ ὅλων τὰ περισσώτερα προσόντα ἔχει ἀναντιρρητικῶς ἢ παρὰ πῶδας ἐπιστολὴ:

Ἀθῆναι τῆ 17 Δεκεμβρίου 1891.

Ἀγαπητῆ μου Ὀλγα,

Ἀφότου ἐγνωρίσθην αὐτὴ εἶνε ἡ πρώτη φορά πού αἱ παραμοναὶ τοῦ Νέου ἔτους μᾶς εὐρίσκουν χωρισμένας ἀπὸ τὸσπον ἀπόστασιν, ἐν ᾧ εἴχαμεν συνειθίσει πάντοτε νὰ περνοῦμεν αὐτὰς τὰς ἡμέρας μαζί. Δὲν ἤξεύρω ἂν συμβαίνει τὸ ἴδιον καὶ εἰς σέ· εἰς ἐμὲ ὅμως φαίνεται ὅτι τὸ Νέον ἔτος θ' ἀρχίσῃ μὲ πολλὴν μελαγχολίαν, ἀφ' οὔ σὺ θὰ εὐρίσκεισαι τόσῳ μακράν· φαντάσου δὲ τί θὰ μοῦ εἶνε αὐτὸ τὸ 92 ἂν εἶνε ἀλήθεια ὅτι ὅπως περᾶση κανεὶς τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ ἔτους, θὰ περᾶσῃ ὅλον τὸν χρόνον του.

Ἐφέτος εἶνε καὶ ἡ πρώτη φορά πού εἴμεθα ἠναγκασμένα νὰ στείλωμεν τὰς εὐχὰς μας ἀπὸ μακράν. Ἐνθυμῆσαι τί ὠραία πού ἐπεράσαμεν μαζί τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ 91; Ἐν ᾧ ὅλοι οἱ τοιγάρω μας εἶδον εἰδὼν εἰδὼν εὐχὰς, τὰ βλέμματά μας συννητύθησαν καὶ ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐδιάβασα τόσῳ καθαρὰ εἰς τὰ μάτια σου, ὅτι ἠσθάνεσο ἐκείνην τὴν στιγμήν, ὅσῳ θὰ τὸ ἐδιάβασες καὶ σὺ ὁμοίως εἰς τὰ ἰδικά μου, ἀφ' οὔ δὲν μᾶς ἐχοιμάσθη νὰ προσθέσωμεν τίποτε περισσώτερον...

Τόσα ὅμως πού εἶνε ἀδύνατον νὰ διαβάσῃς εἰς τὰ μάτια μου τὰς εὐχὰς μου, σοῦ εὐχόμαι ἀπ' ἐδῶ μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν νὰ σοῦ φέρῃ τὸ 92 πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμεῖς ἀπολαύσῃς. Αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη εὐχὴ τὴν ὁποίαν σοῦ στέλλω. Ἐχῶ καὶ πολλὰς πολλὰς ἄλλας ἀκόμη· ἀλλὰ ἤξεύρω ὅτι συνεννοοῦμεθα τόσον καλά, ὥστε εἶνε εὐ-

κολώτερον εἰς σέ ἐκεῖ νὰ τὰς μαντεύσῃς παρὰ εἰς ἐμὲ ἐδῶ νὰ τὰς γράψω· ἤξεύρεις ὅτι τὸ νὰ ἐκφοῶζω τὰς ιδέας μου καὶ μάλιστα τὰ αἰσθηματά μου δὲν εἶνε τὸ forte μου· ἔπειτα εἶμαι τόσον βεβαία ὅτι μ' ἔννοεῖς!. Εἶνε μίπως ἀνάγκη νὰ σοῦ γράψω ὅτι μία ἀπὸ τὰς ἄλλας εὐχὰς μου εἶνε ὄχι μόνον αἱ πρώται ἡμέραι τοῦ Ἰανουαρίου νὰ σ' εὐρουν ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἦνε αὐτὴ ἡ μόνη φορά πού θὰ διέλθωμεν τὴν πρωτοχρονίαν ἢ μία μακράν τῆς ἄλλης.

Σὲ φιλῶ πολὺ πολὺ, φιλιτάτη μου Ὀλγα.

Ἡ φίλη σου
Μυροδοτὶς.

Ὅ,τι μᾶς κάμνει πρὸ πάντων νάπονεῖμωμεν τὸ γέρας εἰς τὴν ἐπιστολήν αὐτὴν εἶνε ἡ φυσικότης μεθ' ἧς ἐκφράζεται, παρὰ τὴν ἐπιτήδευσιν τοῦ φιλολογικῶ ἔργου, τὸ φιλικὸν αἰσθημα. Νομίζει κανεὶς ὅτι εἶνε ἐπιστολὴ... ἀληθινῆ. Πρωτοτυπίαν πολλήν δὲν ἔχει, οὔτε ἔξαρσιν καὶ ὅσως ἄλλος ἀσθηρότερος ἡμῶν κριτῆς οὔτε αὐτὴν θὰ ἐδράσθην. Ἀλλ' ἡμεῖς κρίνομεν πάντοτε σχετικῶς, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι μόνον ἡ Μυροδοτὶς κατώρθωσε νὰ δείξῃ ὅτι πρὸς τὴν φίλην τῆς ἤνοιξε τὴν καρδίαν τῆς καὶ ὄχι τὴν βιδλιοθήκην τῆς.

Σ. τ. Δ. Ἡ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Μυροδοτὶς παρακαλεῖται νὰ δηλώσῃ πρὸς ἡμᾶς τὸ ὄνομά τῆς, ἵνα λάβῃ τὸ ταχθὲν βραβεῖον, ἧτοι ἐπιταγήν 50 δραχμῶν, δυνάμει τῆς ὁποίας θὰ ἐκλέξῃ ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας» ὅσας ἄξιας βιβλία.

Ε Δ Ω Κ' Ε Κ Ε Ι

Παράδοξος γάμος

Χωρικός τις ἐκ χωρίου τῆς Ἀρχαδίας πενητηκοντούτης ἐν χρειᾷ διατελῶν καὶ ἔχων υἱὸν μονογενῆ εἰκοσαετῆ ἀπεράσισε νὰ τὸν νυμφεύσῃ, εὐρὸ δ' ἀμέσως τὴν νύμφην ἐν τινὶ χωρίῳ πλησίον κειμένη καὶ ὁ γάμος ἀπερασίσθη μετὰ 15 ἡμέρας. Κατὰ τὴν συμφωνίαν, δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ θέλησις τοῦ γαμβροῦ, ὅστις ἠγάπα ἄλλην κόρην ἐκ τοῦ χωρίου του. Ἀλλὰ τοῦ πατρὸς ἐπιμένοντος, συγκάτενευσεν ὁ γαμβρός, ὅστις, σημειωτέον, οὔτε εἶχεν ἴδει τὴν μέλλουσαν σύζυγον του, πρῶτον λίαν σύνθητος μετὰ τῶν χωρικῶν. Ὅταν ἐβθασαν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης καὶ εἶδεν ὁ γαμβρός τὴν σύντροσον τοῦ βίου του μετάνοησε, καὶ ἀποσυρθεὶς μετὰ τοῦ πατρὸς του ἐδήλωσεν αὐτῷ τὸ ἀδύνατον τοῦ γάμου. Ὁ πατὴρ μὴ δύναμενος νὰ εὐρῇ ἄλλην διεξέσδον ἐκ τοῦ λαθουρίθου τούτου, καλεῖ τὸν συμπέθερον καὶ συσκέπτονται. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συνδιασκέψεων τῶν ὑπῆρξεν ἀπροσδόκητον. Ὁ πατὴρ τοῦ ὑποψήφιου γαμβροῦ μετὰ δύο ὥρας ἐνυμφεύθη τὴν μέλλουσαν σύζυγον τοῦ υἱοῦ του καὶ οὕτως ἀντὶ πενθηροῦ ἐγένετο γαμβρός!

Ἀξιοματικοὶ χορεύοντες

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐξέδωκεν ἐσχάτως διαταγήν πρὸς τοὺς σωματάρχας νὰ προσκλήθωσιν εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χοροὺς μόνον τοὺς ἡ-

ξεύροντας νὰ χορεύωσιν ἀξιωματικούς. «Ὁ ἀξιωματικός χρεωσται πάντοτε νὰ ἐκπληροῖ τὸ καθήκον· εἰς τὸν χορὸν τὸ καθήκον ἐπιβάλλει εἰς τὸν προσκεκλημένον νὰ χορεύῃ.» Αὐτὸ εἶνε κατ' οὐσίαν τὸ νόημα τῆς αὐτοκρατορικῆς διαταγῆς.

Ὁ ἕτερος τῶν χρονογράφων τοῦ Univers Illustré παρατηρεῖ εὐτραπέλως τὰ ἐπόμενα:

«Ἡμεῖς οἱ Γάλλοι συνειθίσκαμεν νὰ περιπαίζωμεν πᾶν τὸ προερχόμενον ἐκ Γερμανίας. Δὲν εὐρίσκω τοῦτο παράξενον ἀφοῦ τὸν πατριωτισμὸν ἕκαστος ἐννοεῖ κατ' ἴδιον τρόπον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ὅμως ταύτην ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουν κάποιαν σχέσιν μὲ τὴν λογικὴν. Εἰς τοὺς χοροὺς ἐρεθίζονται τὰ νεῦρά μου ὅσakis βλέπω πληθος κομψευομένων νέων, οἱ ὅποιοι ἀντὶ νὰ χορεύουν σωρεύονται πρὸ τῶν θυρῶν τῶν αἰθουσῶν καὶ τίποτε ἄλλο δὲν κάμνουν παρὰ νὰ κυττάξουν τοὺς ἄλλους χορεύοντας καὶ νὰ ἐμποδίζωσιν τὴν κυκλοφορίαν. Ἐρωτήσατε τὰς οἰκοδεσποίνας πόσον καθ' ἡμέραν γίνεται ἀραιότερος ὁ ἀριθμὸς τῶν βαλισσιῶν. Τοῦ βάλει πολλοὶ ἀπέχουσι ἐξ ἀγνοίας ἢ μᾶλλον ἐξ ἀδαείσθητος, ἄλλοι δὲ διότι νομίζουν ὅτι καταβιάζεται ἡ ἀξιοπρέπεια τῶν διὰ τὸν ὄγκον τὸν ὅποιον κατέχουν εἰς τὴν κοινωνίαν. Πληρόνουν ὅμως αὐτοὶ ἀκριβὰ τὴν ὑπεροψίαν των, διότι χάνουν σπανίαν εὐκαιρίαν νὰ παρασύρουν εἰς τὸν στρόβιλον τοῦ χοροῦ καὶ νὰ σφίγγουν ἐπὶ τοῦ στήθους θελκτικώτατα πλάσματα τῶν ὁποίων τὴν ὑπαρξίν δὲν ὑπώπτευσον κἂν πρὸ πέντε λεπτῶν».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ὁ ἐπιφανὴς Γάλλος ἀρχαιολόγος Γ. Περρὸ δημοσιεύει ἐν τῷ τελευταίῳ φυλακίῳ τοῦ Bulletin de Correspondance Hellénique (Ἰούλιος — Δεκέμβριος 1891) μακρὰν καὶ ἀξιόλογον πραγματείαν περὶ τῶν ἀγγείων τῶν εὐρεθέντων ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Βασιλείου τῆς Λακωνικῆς, περὶ ὧν εἶχε κἀμὴ καὶ ἄλλοτε λόγον ἡ Ἐστία. Ὁ κ. Περρὸ δεχεται ὅτι τὰ χρυσὰ ταῦτα ἀγγεῖα, ὧν παραθέτει κάλλιστα καὶ πιστὰ ἀπεικασματα, εἶνε ἀναντιρρητικῶς προϊόντα ἐγγυρίου τέχνης καὶ ὄχι ἐπίσκαχτα ἐκ τῆς Ἀνατολῆς. Τὴν γνώμην του στηρίζει καὶ εἰς ἄλλα μὲν ἐπιχειρήματα, μάλιστα δὲ εἰς τὴν λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ τε τεχνικοῦ αὐτῶν ῥυθμοῦ καὶ τῆς παραστάσεως αὐτῶν (παραστάσις ἀγρίων ταύρων). Ὁ συγγραφεὺς πολλοὺς καὶ δικαίως ἀπονέμει ἐπαίνους εἰς τὸν ἡμέτερον ἀρχαιολόγον κ. Τσοῦνταν, ὅστις ἔσχε τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς περιφύμου ἐκείνης ἀνασκαφῆς. Ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει γράφει ὁ κ. Lechat περὶ γαλλικοῦ εἰδωλίου τῆς Ἀφροδίτης ἀνήκοντος εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ κ. Καρπανίου καὶ ὁ κ. Heuzey περὶ ἰσπανικῶν ἀγαλμάτων ἐλληνοφαινικικοῦ ῥυθμοῦ. Πλὴν δὲ τούτων ἐδημοσιεύθησαν αὐτοῖσι ὑπὸ διαφόρων λογίων καὶ πολλὰ ἐπιγράμματα τῆς Κίου (παρὰ τοῦ πόλεως τῆς Βιθυνίας), τοῦ Ὀρωπού, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Ἀλμοροῦ, τῆς Ἀμοργοῦ καὶ τῆς Ἀστυπαλαίας. Γράφει δὲ καὶ ὁ ἡμέτερος Π. Α. Παντελίδης ἱατρός περὶ τῶν ἀρχαίων θειούχων θερμῶν ἐν Νισύρω καὶ ὁ κ. Homolle διεθυντῆς τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐπιγραφικῆς παρατηρήσεις, ἐξ ὧν τοῦτο μάλιστα κερδαίνωμεν, ὅτι μανθάνομεν νέον τοῦ Διὸς ἐπίθετον (ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Μυκόνου): Ζεὺς Διμερανός.

Σταμπούλωφ

Οἱ ἀπνεταγοῦ ἀνγκνῶσται τῆς «Ἐστίας» ἐνδιαφέρονται βεβαίως νὰ γνωρίσωσι τὴν μορφήν τοῦ περιλαλήτου

— Εἰς τοὺς μετόχους τοῦ Φι-
 ραρώ, ὅστις ἀνήκει ὡς γνωστὸν εἰς ἑται-
 ρίαν, διενειμήθησαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ὡς
 κέρδη καθαρά τῆς ἐπιχειρήσεως 2,198,571
 φράγκα, ἧτοι κατ' ἀναλογία ἐπὶ τῆς ἀρχι-
 κῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν 120 σβ.

Θεατρικὰ

Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς
 γεννήσεως τοῦ Ῥοσσίνι τὴν 17/24 Φε-
 βρουαρίου παρεστάθη ἐν τῷ Παρισινῷ Μελο-
 δράματι μετ' ἐξαιρετικῆς μεγαλοπρεπειᾶς
 καὶ ἐντελείας ὁ Γουλιέλμος Τίλλος, τὸ ἀ-
 ριστοῦργημα τοῦ Ἴταλου μουσουργοῦ.

— Ὁ γνωστὸς γερμανὸς κω-
 μειδουλλιογράφος Αἰμίλιος Πόλ μετέφρασεν
 ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἰνδικοῦ τῆ βοηθεία σαρσκρι-
 τικῆς μεταφράσεως, πεντάπρακτον δράμα
 τοῦ Ἰνδοῦ βασιλέως Σάδρακι. καὶ διαρρυθ-
 μίσας αὐτὸ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγ-
 χρόνου σκηνῆς ἔδωκε πρὸς μελέτην εἰς τοὺς
 ἠθοποιούς τοῦ βασιλικοῦ θεάτρου τοῦ Μο-
 νάρχου.

— Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος
 μετὰ τεσσάρων ὑπασιπιστῶν αὐτοῦ παρέστη
 εἰς γενικὴν δοκιμὴν ἐπιτήδες γενομένην τοῦ
 νέου ἔργου τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ ποιητοῦ
 Βιλδεμβρόυ ἐπιγραφομένου «das heilige
 Lachen». Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε ἐν μέρει σά-
 τυρα καὶ ἐν μέρει μαγικὸν παραμῦθιον μετὰ
 μουσικῆς, σκωπτόντι δ' ἐν αὐτῷ ἡ σύγ-
 χρονος ἀπαισιοδοξία καὶ ὁ σοσιαλισμὸς καὶ
 οἱ περὶ τὸν Ἴθσεν καὶ τὸν Τολστόφ φιλοσο-
 φούντες καὶ ἠθικολογούντες. Ὁ αὐτοκρά-
 τωρ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ θεάτρου κατευχαριστη-
 μένος, ἀνυπομόνως δ' ἀναμένεται νῦν ἡ πα-
 ράστασις αὐτοῦ.

Καλλιτεχνικὰ

Σπουδαία ἀνακάλυψις ἐγένετο
 κατ' αὐτὰς ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ συν-
 ταράξασα τὸν καλλιτεχνικὸν καὶ ἀρχαιολο-
 γικὸν κόσμον ἀνεκαλύφθη δηλαδή, ὅτι δύο
 εἰς ὅπτης γῆς ἀγάλματα παριστάνοντα ἄν-
 δρα καὶ γυναῖκα, ἅτινα ἀδρῶς ἐπληρώθη-
 σαν καὶ ἐθεωροῦντο ὡς θουμάσια μνημεῖα
 τῆς ἀρχαιοτάτης τυορητικῆς τέχνης, εἶνε
 σύγχρονα κατασκευάσματα ἰταλοῦ τινος ἀρ-
 χαιοκατήλου μὴ ἀξίζοντα οὐδ' εἰς δημόσια
 τὸ ποσὸν τῶν λιρῶν ἀνθ' ὧν ἠγοράσθησαν.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

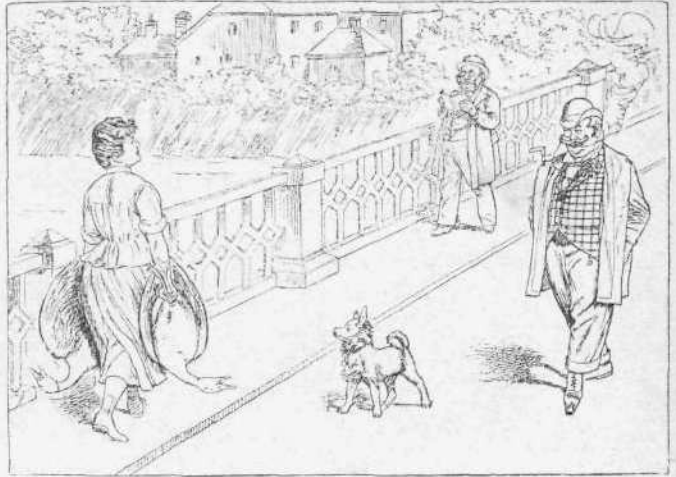
Γραφὴ ἀραιά

Γραφὴ διεσπασμένη ἢ ἀραιά εἶνε ἐ-
 καίνη, τῆς ὁποίας τὰ γράμματα δὲν εἶνε συν-
 ηνωμένα τὸ ἐν μετὰ τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ με-
 μονωμένα καὶ διεστώτα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ
 ἥττον. Προσέτι δὲ καὶ οἱ στίχοι εἶνε ἀραιοὶ
 καὶ τὰ μεταξὺ τῶν λέξεων κενὰ μεγάλα.

Ἡ γραφὴ αὕτη εἶνε τῶν γεννασιδωρῶν,
 τῶν πολυεσθῶν, τῶν σπατάλων ἀνθρώπων.
 Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμάς, ὁ πούτανις τῶν
 σπατάλων, ἔγραψεν οὕτω. Ἐν γένει δὲ ἡ
 γραφολογία ἀποδίδει εἰς τοὺς ἔργοντας ἀραιὴν
 γραφὴν τὰ ἐξῆς προσόντα : ἀγάπην πρὸς τὴν
 καλοπέρασιν, γενναιοῦτητα περὶ τὸ δαπαρῶν,
 ἀσωτίαν, περιφρόνησιν τοῦ πλοῦτου.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΟΣ

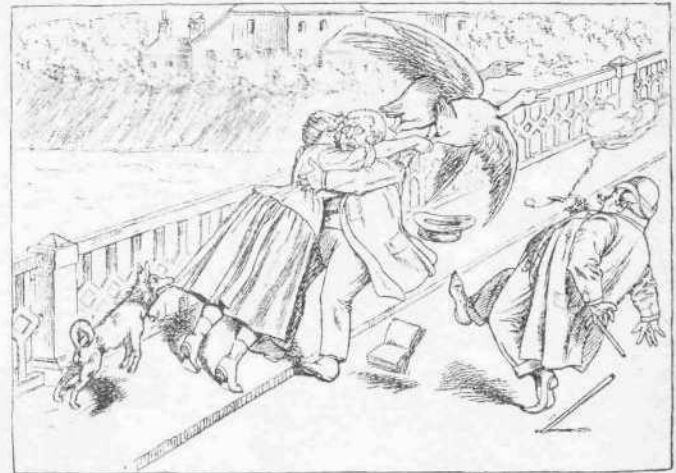
ΔΡΑΜΑ ΕΠΙ ΓΕΦΥΡΑΣ

1

2

3